

MONITORING EU europoslance Hynka Fajmona

ŘÍJEN / LISTOPAD 2007

PETRA KUCHYŇKOVÁ, ONDŘEJ KRUTÍLEK, IVETA FRÍZLOVÁ

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY

BRNO 2007

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY (CDK)

- nezávislá, nezisková vzdělávací a kulturní organizace založená ve formě občanského sdružení v srpnu 1993 v Brně
- navazuje na některé starší iniciativy, jež souvisejí s rozvojem nezávislých aktivit a vydáváním samizdatových časopisů před listopadem 1989

Činnost

- publikační a vydavatelská činnost (od založení CDK přes 200 vydaných knih)
- vydávání periodik *Revue Politika* (nástupce někdejší *Revue Proglas*) a *Proglas* (nástupce časopisu *Teologie & Společnost*)
- odborný servis různým složkám veřejné správy
- pořádání přednášek, seminářů a konferencí

Struktura CDK

CDK se člení na dva relativně svébytné, přesto však vzájemně intenzivně komunikující instituty: **Institut pro politiku a kulturu (IPK)** a **Institut křesťanských studií (IKS)**. Vedle obou institutů provozuje také vlastní nakladatelství a typografické studio. Vrcholným řídicím orgánem je Rada CDK, jejíž rozhodnutí realizuje výkonný ředitel.

Personální složení Rady CDK

Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D.	předseda CDK
Ing. Zdeněk Granát	finanční ředitel CDK a jednatel
doc. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D.	ředitel IKS a jednatel
František Míks	ředitel IPK a jednatel
PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	výkonný ředitel CDK

Kontakt

Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK)

Venhudova 17, 614 00 Brno, Česká republika

cdk@cdk.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 801, www.cdk.cz

INSTITUT PRO POLITIKU A KULTURU (IPK)

Činnost

- vydávání *Revue Politika*
- vydávání knih z oblasti společenských věd
- pořádání konferencí, seminářů a přednášek
- analýza evropské legislativy a politiky
- podpora demokracie v zemích s nedemokratickou minulostí

Revue Politika

- exkluzivní pravicový měsíčník pro politiku, společnost a kulturu vycházející nepřetržitě již osmnáctým rokem
- podává neotřelý, fundovaný a realistický pohled na dění u nás i v zahraničí
- nabízí komentáře, analýzy a eseje nejlepších českých autorů (politologů, historiků, sociologů, ekonomů, právníků a publicistů) a nejzajímavější překlady z prestižních zahraničních časopisů
- pravidelně informuje o knižních novinkách týkajících se politiky a všeho, co s ní souvisí
- UKÁZKOVÉ ČÍSLO ZDARMA!

Konference, semináře a přednášky

IPK pořádá – samostatně či v součinnosti s některou z akademických nebo neziskových institucí a nadací – odborné konference, semináře či přednášky. Našimi nejčastějšími partnery jsou Filozofická fakulta, Fakulta sociálních studií a Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.

Analytická činnost

- IPK má vytvořenu síť kontaktů na kvalitní a erudované právníky, politology, ekonomy a další odborníky, která umožňuje zajistit vypracování odborných analýz a návrhů zákonů téměř na jakékoli téma
- IPK zprostředkovává vazbu mezi politickou reprezentací a akademickým prostředím
- od roku 2002 IPK příležitostně vypracovává odborné analýzy a návrhy zákonů pro Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR

Analýza a monitoring EU

V roce 2004 v rámci IPK vzniklo z iniciativy poslance Evropského parlamentu Hynka Fajmona (EPP-ED/ODS) oddělení pro analýzu evropské legislativy a politiky, jehož posláním je:

- zajišťování pravidelného měsíčního monitoringu evropské legislativy
- provádění analýz vybraných legislativních problémů
- pravidelné zprostředkovávání výsledků práce prostřednictvím médií

Spolupráce s EPP-ED

Od roku 2003 IPK spolupracuje s poslaneckou frakcí EPP-ED v Evropském parlamentu. V rámci této spolupráce:

- organizuje konference na nejrůznější společensko-politická témata (např. perspektivy EU, cesta České republiky do EU)
- vydává odborné publikace (např. sborník *Cesta České republiky do Evropské unie*)
- zajišťuje vydávání informačních brožur seznamujících širokou veřejnost s problematikou EU (např. *Co byste měli vědět o Evropském parlamentu, Evropská unie a vaše město/obec, Čeští zemědělci a Společná zemědělská politika Evropské unie*)
- vydává přílohy časopisu *Revue Politika* (např. *EPP-ED a evropská politika, EPP-ED a evropská ústava, EPP-ED po rozšíření EU, EPP-ED a liberalizace světového obchodu, EU a její východní sousedé*)

Součástí *Revue Politika* je i rubrika Evropské stránky, kde jsou prezentovány komentáře, analýzy a překlady zahraničních článků týkající se problémů projektu evropské integrace.

Podpora procesů demokratizace

IPK realizuje zahraniční projekty, v jejichž rámci se snaží podporovat procesy demokratizace v zemích, které mají aktuální zkušenost s nedemokratickým režimem. Pro tyto projekty hledá finanční podporu jak u zahraničních, tak i u domácích organizací a institucí.

- v letech 2004–2005 se uskutečnil projekt „Democratic Institution Building Process in Transition – Lessons from the Czech Republic“ zaměřený na podporu demokratizačních procesů v Iráku
- v roce 2006 proběhl projekt „Jak končí starý režim a začíná nový; čeho se vyvarovat a co podpořit?“ zaměřený na podporu demokratizace na Ukrajině

Personální složení IPK

František Mikš	ředitel
PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Kateřina Hloušková	odborný pracovník
PhDr. Pavel Pšeja, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Petra Kuchyňková	analytik
Mgr. Ondřej Krutílek	analytik
Bc. Iveta Frízlová	analytik-asistent

Kontakt

Institut pro politiku a kulturu (IPK)
Centra pro studium demokracie a kultury (CDK)
Venhudova 17, 614 00 Brno, Česká republika
ipk@cdk.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 805
www.cdk.cz/ipk

PROFILY AUTORŮ

Mgr. Petra Kuchyňková

V CDK působí jako analytička evropské legislativy od září 2004. Vystudovala obor mezinárodní vztahy a evropská studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, kde v současnosti postgraduálně studuje obor politologie se zaměřením na mezinárodní vztahy. V rámci své odborné činnosti se věnuje především aktuálnímu dění v Evropské unii, společné zemědělské politice Evropské unie a východní dimenzi vnější politiky Evropské unie. K oblastem jejího odborného zájmu náleží též otázky současné ruské zahraniční politiky se zaměřením na rozvoj vztahu Rusko – Evropská unie.

Mgr. Ondřej Krutílek

V CDK působí jako analytik evropské legislativy a redaktor od září 2004. Od ledna 2005 výkonný redaktor *Revue Politika*. Vystudoval magisterský program mezinárodní vztahy a evropská studia a bakalářský program politologie na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, kde v současnosti postgraduálně studuje politologii se zaměřením na evropská studia. Autor řady odborných textů. Pravidelně publikuje v tištěných médiích.

Bc. Iveta Frízlová

V CDK působí jako analytik-asistent. Vystudovala bakalářský program anglický jazyk a literatura na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. Na Fakultě sociálních studií MU v současnosti studuje bakalářský program politologie a mezinárodní vztahy a navazující magisterský program evropská studia.

Navštivte
internetové stránky
www.hynekfajmon.cz

HYNEKFAJMON

POSLANEC EVROPSKÉHO PARLAMENTU ZA ODS

OBSAH

Executive summary	6	2.3 Rozšiřování EU	22
I. Projednávaná legislativa (vybrané oblasti)	13	Turecká otázka	22
1.1 Komise	13	2.4 Vnější vztahy EU	23
Energetický balíček – obnovitelné zdroje	13	Katarské kolo WTO	23
Plány týkající se nákladní dopravy a logistiky	13	Summit EU – Rusko	23
Debata o službách obecného zájmu	14	2.5 Volný pohyb pracovních sil	24
Telekomunikační balík	15	2.6 Zemědělství	25
1.2 Rada	15	GMO a pozice EU	25
Snížené sazby DPH a revize norem dotýkajících se DPH	15	Reforma společného trhu s vínem	26
II. Aktuální problémy	17	2.7 Změny klimatu a Evropská unie: poslední vývoj	28
2.1 Budoucnost EU	17	III. Přehled klíčových hlasování EP a hlasování skupiny ODS v EP	31
Neformální summit Evropské rady v Lisabonu – Lisabonská smlouva	17	IV. Slovníček	33
Priority slovinského a francouzského předsednictví	19	V. Schémata rozhodovacích procedur	35
2.2 Justice a vnitro	20	Schéma konzultační procedury	35
Rozšíření schengenské zóny	20	Schéma procedury spolupráce	36
Modré karty a migrační politika EU	21	Schéma spolurozhodovací procedury	37
		Schéma rozpočtové procedury	38

EXECUTIVE SUMMARY

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 Komise

Energetický balíček – obnovitelné zdroje

- Komise na základě svého rozhodnutí zveřejněného 27. října potvrdila odložení publikace konkrétních návrhů týkajících se využívání obnovitelných zdrojů pro výrobu energie v rámci EU z původního prosincového termínu na konec ledna 2008.

Legislativní pozadí

- Po legislativě týkající se liberalizace trhů s elektřinou a plynem měla Komise připravit konkrétní návrhy týkající se např. naplnění stanoveného závazku 20% podílu obnovitelných zdrojů na produkci energie do roku 2020 v rámci členských států či zajištění dohodnutého 10% podílu biopaliv na výrobě energie do stejného data.
- Spornou otázku dlouhodobě představuje možnost zařazení jaderné energetiky mezi tzv. čisté zdroje, některé členské státy (včetně ČR) usilují o to, aby tyto „čisté zdroje“ byly uznány coby ekvivalent (do určitého procentního podílu) obnovitelných zdrojů při naplňování povinně stanovených limitů. Tato idea však není na půdě Rady příliš populární.

Sporné body připravované legislativy

- Pro ČR i některé další členské státy by přitom striktní požadavek 20% výroby energie z obnovitelných zdrojů (včetně biopaliv) znamenal problémy, které by se dotkly např. i zemědělské produkce. Na kontroverzní důsledky zmíněných požadavků v celosvětovém měřítku upozorňují nejen členské státy, ale i expertní organizace.
- Na to, že snaha regulovat vliv člověka na klima a kvalitu ovzduší například reorientací zemědělské výroby, může mít negativní dopad na krajinu a potravinářskou produkci, upozornila ve studii zveřejněné v listopadu např. organizace Oxfam zabývající se celosvětovým bojem s chudobou a otázkami výživy populace.

Plány týkající se nákladní dopravy a logistiky

- Komise 18. října zveřejnila své plány týkající se nákladní dopravy, logistiky a jejich role v rámci jednotného vnitřního trhu EU.

Pozadí a obsah

- Jejich smyslem je shrnout problematické otázky související s transportem zboží v EU a navrhnout adekvátní krátkodobá a střednědobá řešení, ač prozatím nikoliv v podobě konkrétních legislativních návrhů.
- Komise se po delší době opět postavila za cíl přesunout v budoucnu co největší podíl nákladní dopravy ze silnic na železnici (tzv. intermodalita), čímž se pokusila „oživit“ svůj čtyři roky starý návrh, jenž prozatím ani mezi státy, ani v EP nezískal podporu.

Sporné body

- Obecně lze říci, že Komise se své plány pokusila efektivně propojit s jinými unijními aktivitami, ovšem bez toho, aby se pokusila řešit elementární a dlouhodobě sporné záležitosti typu tzv. kabotáže (provozování vnitrostátní nákladní kamionové dopravy cizozemci).

Reakce aktérů

- Pokud jde o reakce zainteresovaných aktérů, objevily se pouze ty z ranku „vlažnějších“. Důvodem pro takové přijetí byl poměrně široký záběr předložených dokumentů a jejich „rozporuplnost“, pokud jde o důraz na jednotlivé druhy dopravy.

Další vývoj

- S posunem na poli nákladní dopravy a logistiky, resp. s případným předložením legislativních návrhů se počítá nejdříve v příštím roce.

Debata o službách obecného zájmu

- Komise na začátku listopadu posunula datum zveřejnění svých sdělení týkajících se služeb obecného ekonomického a sociálního zájmu z 13. na 30. listopadu, a to z důvodu vnitřních neshod.

Pozadí a sporné body

- O problematice služeb obecného zájmu a jejich právním vymezení se na úrovni EU intenziv-

ně hovoří od doby projednávání tzv. směrnice o službách. S ohledem na jejich „ukotvenost“ ve veřejných rozpočtech jednotlivých členských států se jedná o mimořádně delikátní záležitost, což se adekvátně odráží i v rámci nadnárodní Komise.

Další vývoj

- O právní úpravě služeb obecného zájmu bude jasněji patrně po avizovaném datu 20. listopadu.

Telekomunikační balík

- Komise 13. listopadu ústy komisařky Vivienne Redingové prezentovala svůj tzv. telekomunikační balík, soubor návrhů, jejichž primárním cílem je v letech 2010–2018 „rozhybat“ telekomunikační trh v EU včetně trhu s prozatím málo rozšířeným vysokorychlostním internetem.

Obsah a sporné body

- Prvním návrhem je text nařízení zakládajícího Úřad pro evropský telekomunikační trh (European Telecom Market Authority; ETMA), jenž by měl „sekundovat“ Komisi v tom smyslu, že v případě řešení konkrétních problémů spjatých s fungováním telekomunikačního trhu v EU by ETMA prostou většinou přijímal doporučení, jejichž realizaci by poté měla pravomocně vynucovat Komise.
- Už před oficiálním zveřejněním telekomunikačního balíku se objevily kritiky, že ETMA bude zbytečným byrokratickým prvkem (mj. ze strany Českého telekomunikačního úřadu či britského regulátora Ofcom).
- Druhý návrh se zaměřuje na zavedení možnosti funkční separace jednotlivých telekomunikačních operátorů s tím, že konkrétní požadavky by měly vycházet z národních regulačních úřadů.
- Argumentační spory se v tomto případě vedou mezi „starými“ státními monopoly sdruženými v organizaci ETNO a novými operátory, přičemž klíčovou otázkou v tomto směru je, zda funkční separace nakonec nebude v nesouladu s potřebnými investicemi do telekomunikačních sítí a nebude tedy v důsledku kontraproduktivní.
- Poslední z návrhů se zabývá problematikou přidělování frekvencí – nyní pro analogové televizní vysílání, v budoucnu (nejdříve od roku 2012) pro mobilní operátory a/nebo poskytovatele vysokorychlostního internetu.

Další vývoj

- Zveřejněním balíku byl de facto zahájen legislativní proces ve věci jednotlivých návrhů. Všechny podléhají spurozhodovací proceduře EP a Rady.

1.2 Rada

Snížené sazby DPH a revize norem dotýkajících se DPH

- Rada ECOFIN se 13. listopadu věnovala otázce snížené sazby DPH a dalším souvisejícím otázkám. Nakonec nebyla nalezena shoda ani v jedné z projednávaných položek, ač se očekávala minimálně ve věci parciálních výjimek souvisejících se sníženými sazbami DPH, především pak těch, jež mají vypršet na konci roku 2007, což se dotýká i ČR.

Snížené sazby DPH

- České republice měla být možnost uplatňovat snížené sazby DPH uznána, resp. prodloužena na práce související s bydlením (vyjma sociálního bydlení a/nebo materiálu). Výhrady ovšem vyjádřilo hned několik členských států.

Revize norem dotýkajících se DPH

- Pokud jde o celkovou revizi norem dotýkajících se DPH, pak byly na listopadovém jednání Rady předmětem diskusí především posuny způsobené poskytováním služeb prostřednictvím internetu a konkrétně pak to, kdo a kde má být plátcem DPH a nakolik se to dotkne daňových příjmů jednotlivých členských států.
- Rada se 13. listopadu nakonec nevyslovila pro žádnou z variant řešení, především pak kvůli negativnímu postoji Lucemburska.

„Technická“ revize

- Primárním cílem „technické“ revize směrnice 2006/112 by mělo být zpřesnění podmínek, za nichž je možné uplatnit sníženou sazbu DPH na dodávky tepla, elektřiny a plynu. (Revize by měla umožnit uplatnit nižší zdanění bez ohledu na způsob distribuce.) Francie a Velká Británie současně navrhly, aby bylo možné uplatňovat nižší DPH i na ekologicky šetrné produkty.

Další vývoj

- Vzhledem k tomu, že Rada v listopadu nedosáhla v projednávání žádného posunu, očekává se, že alespoň v některých bodech bude nalezena shoda na zasedání v prosinci.

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 Budoucnost EU

Neformální summit Evropské rady v Lisabonu – Lisabonská smlouva

- Neformální summit Evropské rady se uskutečnil 18.–19. října v Lisabonu. Hlavním úkolem summitu bylo schválit konečnou podobu tzv. reformní smlouvy, které se dostalo označení Lisabonská. Vyjednávání byla již od červnového summitu obtížná, především kvůli požadavkům Velké Británie, Polska nebo Itálie. Británie si zajistila svoje výjimky a Itálie získala navíc křeslo v EP a bude mít stejný počet poslanců jako právě Británie.

Obsah jednání a dohodnuté změny

- Pokud jde o esenci smlouvy, nedošlo k výraznějším změnám oproti předloženému textu, jehož rámcová analýza byla přinesena již v Monitoringu září/říjen 2007.
- Zachovány a potvrzeny zůstávají navržené institucionální změny, včetně příslušných změn a časových přechodných období, které se týkají zavedení dvojí většiny s populačním kritériem, jež v rámci hlasování kvalifikovanou většinou v Radě nahradí současné vážené hlasování.
- Polsku se podařilo v rámci lisabonského summitu prosadit do smlouvy prostřednictvím protokolu tzv. Ioanninský kompromis umožňující, aby v případě ustavení skupiny zemí, která z hlediska populačního kritéria nestačí na úplné odmítnutí legislativního návrhu, bylo možné pozdržet legislativní proces a dále jednat v Radě.

Lisabonská smlouva – politická debata

- Lisabonská smlouva bude zástupci členských států oficiálně podepsána na summitu Evropské rady 13. prosince a poté, co ji všechny státy ratifikují, by měla vstoupit v platnost v roce 2009.

Velká Británie

- Británie si zachovala právo rozhodovat v oblasti justice a vnitra, zahraniční politice a otázkách národní bezpečnosti. Debata o ratifikaci se tedy povede pouze v Parlamentu. Je ale možné, že se Konzervativní strana na počátku nového roku pokusí jednání zablokovat tím, že ke smlouvě prosadí tříměsíční vyjednávací lhůtu, jak to učinili u Maastrichtské smlouvy.

Irsko

- Irsko je jediný členský stát Unie, který vyhlásí k Lisabonské smlouvě referendum, patrně v létě příštího roku. Poslední průzkumy ukazují, že přes 60 % občanů je nerozhodnuto, 25 % by odpovědělo kladně, 13 % by text odmítlo (průzkum pro The Irish Times).

Francie

- Prezident Sarkozy předloží smlouvu ke schválení národnímu parlamentu, který by ji měl ratifikovat, na počátku roku 2008. Druhý den po podepsání smlouvy na prosincovém summitu ji Sarkozy poskytne Ústavnímu výboru k přezkoumání.

Česká republika

- Česká vláda preferuje schvalování Lisabonské smlouvy národním parlamentem. Aby byla smlouva schválena, musejí s ní souhlasit tři pětiny poslanců a tři pětiny senátorů. Na návrh české delegace byla do smlouvy začleněna věta o tom, že se Evropská komise zavazuje, že se „zvláštním zřetelem“ posoudí žádost členských států na zrušení nějakého unijního zákona.

Možný vliv výsledků polských parlamentních voleb

- V rámci jednání o podobě reformy primárního práva Polsko dosáhlo oddálení reformy vážení hlasů v Radě, ioanninský mechanismus bude popsán v protokolu a také získalo křeslo jednoho z generálních advokátů Evropského soudního dvora.
- V předčasných parlamentních volbách z 21. října přesto dosavadní vládní strana Právo a spravedlnost premiéra Kaczynského prohrála se ziskem přibližně 32 % s pro-evropskou Občanskou platformou Donalda Tuska, kterou podpořilo přes 41 % voličů.

Priority slovinského a francouzského předsednictví

Priority slovinského předsednictví

- Slovinsko bude od 1. ledna 2008 prvním státem východní vlny rozšíření EU, který se ujme předsednictví Unie. V listopadu byly zveřejněny klíčové politické priority předsednictví.

Západní Balkán

- Mezi hlavními prioritami slovinští zástupci jmenují podle očekávání především pokračování dialogu se státy západního Balkánu, který by měl vyústit v jejich postupné začlenění do EU.

Ratifikace změn primárního práva a Lisabonská strategie

- K dalším prioritám patří dokončení ratifikačního procesu Lisabonské smlouvy a zaměření na realizaci Lisabonské strategie zejména v její ekonomické dimenzi.

Priority francouzského předsednictví

- Předběžné priority francouzského předsednictví pro druhou polovinu roku 2008 nastínil při svém projevu na listopadovém plenárním zasedání EP prezident Nicolas Sarkozy.

Budování evropské obrany a ekologická daň

- Francie má ambiciózní plány především v oblasti posunu budování společné obranné politiky

- Další zaznamenání hodnou prioritou je podpora ekologické daně, zejména ve spojení s plány na revizi rozpočtové politiky, která spadá právě do období 2008/2009.
- K poměrně očekávaným prioritám náleží soustředění na střednědobou „health check“ společné zemědělské politiky a posílení středomořské platformy v rámci politiky sousedství i v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky jako takové.

2.2 Justice a vnitro

Rozšíření schengenské zóny

- Listopadové zasedání Rady ministrů vnitro potvrdilo rozšíření schengenské zóny o devět nových členských států počínaje 21. prosincem 2007, a to na pozemních a námořních hranicích. K ukončení pasových kontrol a zjednodušení transferu v rámci letecké dopravy by mělo pravděpodobně dojít 30. března roku 2008.
- Rozšíření schengenské zóny se má týkat devíti z deseti členských států, které vstupovaly do EU k 1. květnu 2004, včetně ČR a bez Kypru.

Podmínky rozšíření schengenské zóny

- Pro vstup do schengenské zóny se budoucí členské státy musely zavázat také k přijetí legislativy týkající se fungování informačního a datového systému SIS I, což byla jedna z komplikujících procedur celého rozšíření „schengenu“.

Legislativní pozadí

- K definitivnímu potvrzení rozšíření „schengenu“ má již z čistě formálního hlediska dojít na zasedání Rady ve dnech 6.–7. prosince. Vzhledem k tomu, že žádný z členských států během listopadového zasedání nesignalizoval problém s tímto rozhodnutím, neočekává se že by prosincová konfirmace měla jiný výsledek.
- Další fázi vývoje schengenské zóny má představovat postupné spuštění systému SIS II, jehož zkušební provoz by měl být testován již od konce listopadu letošního roku, ovšem pouze ve vybraných státech, které jsou již členy „schengenu“, testování systému SIS II se tedy nebude týkat ČR, která spolu s dalšími novými členy adaptujícími systém SIS I prozatím po stránce technické a do značné míry také po stránce legislativní adaptaci na systém SIS II neprovedla. Spuštění nového systému a jeho postupné zavádění by mělo následně trvat alespoň rok.

Modré karty a migrační politika EU

- Listopadové zasedání Rady ministrů vnitro jednalo o návrh legislativního balíčku týkajícího se společné migrační politiky EU, který představila 8. listopadu Komise.
- Nové legislativní návrhy obsahují mimo jiné i plán realizace myšlenky tzv. modrých karet umožňujících imigrantům ze třetích zemí dlouhodobě pobývat na základě pracovního povolení na území EU.

Co jsou modré karty?

- Modré karty by měly být obdobným nástrojem regulace pracovní migrace, jako jsou tzv. zelené karty v USA, měly by umožňovat „umístění“ kvalifikovaných pracovních sil do potřebných oborů a zabránit masové pracovní migraci ze třetích zemí.
- Konkrétní podoba podmínek získávání modrých karet i oprávnění, která by jejich držitel automaticky získal (především právo pracovat a pobývat v různých členských státech EU) je však prozatím předmětem diskuse Rady ministrů.
- Svým držitelům by karty měly umožňovat využívání některých socio-ekonomických výhod, jež jsou dostupné pracovníkům z řad občanů EU. Měly by umožňovat snadnější pohyb napříč hranicemi členských států EU a scelování rodin. Za držitelem modré karty by se tak za zvýhodněných podmínek mohla přistěhovat i jeho nejbližší rodina. Po uplynutí dvou let by pak držitel modré karty měl získat právo ucházet se o práci i mimo konkrétní stát, v němž pracovní povolení získal, tedy na celém území EU.

2.3 Rozšiřování EU

Turecká otázka

- S novým pro reformní prezidentem a zvolenou vládou se silným mandátem se Turecko snaží posouvat stále blíže svému cíli, tedy Evropské unii. Turecko zahájilo přístupová jednání společně s Chorvatskem v roce 2005.

Postoj Komise

- Podle zprávy k rozšiřování Unie, kterou na začátku listopadu vydala Komise, Turecko stále zaostává především v dodržování lidských práv a práv menšin, v zajištění kulturní diverzity, v úpravě práva na svobodu slova a vyjadřování, v harmonizaci vztahů s Kyprem. Právě nechvalně známý článek 301, který umožňuje trestat za „urážku“ Turecka, Komise považuje za nepřijatelný a domáhá se jeho zrušení nebo změny.

- Práva kurdské menšiny a nemuslimských obyvatel nejsou také dostatečně zajištěna. Zpráva Komise se nevěnuje současným napjatým vztahům mezi tureckými a kurdskými radikály v Iráku.

Pozice Turecka

- Turecko potvrdilo svoje odhodlání v reformách pokračovat, avšak zdůraznilo, že by přístupová jednání neměla být vedena podle preferencí jednotlivých států, máje na mysli Francii, Německo nebo Rakousko, které by uvítaly pouze preferované členství Turecka.
- Podle tureckého ministra hospodářství Simseka bude Turecko připraveno přijmout evropské acqui již v roce 2014. Reagoval tak na záměr prezidenta Sarkozyho ustavit tzv. „skupinu moudrých mužů“, která by zkoumala vyhlídky Unie a dopady jejího případného rozšíření v horizontu roku 2020. O ustavení této skupiny se bude jednat na prosincovém summitu Evropské rady.

2.4 Vnější vztahy EU

Katarské kolo WTO

- Na přelomu října a listopadu se odehrávala v Ženevě některá důležitá jednání v rámci tzv. katarského kola WTO, známého také jako „kolo z Dauhá“.

Politické pozadí

- Jednání zkomplikovaly především otázky snížení celních bariér přístupu průmyslových výrobků tzv. vyspělého světa na trhy nově rostoucích zemí někdejšího třetího světa (progresivní státy Jižní Ameriky, jihovýchodní Asie, Čína), posílení ochrany duševního vlastnictví v rámci obchodu průmyslovými výrobky, požadované opět ze strany EU či USA, a otázky další liberalizace světového obchodu se službami, především v oblasti finančních služeb, ochrany investic a kapitálových toků.
- Ústupky v požadovaných oblastech podmiňovaly státy třetího světa (reprezentované především tzv. skupinou G20, k níž náleží právě země Latinské Ameriky, jižní a jihovýchodní Asie) výraznými posuny na poli světového obchodu se zemědělskými výrobky ze strany EU a USA

Závěry dosavadních jednání

- Komplikovaná jednání v Ženevě během podzimu 2007 přinesla po počátečních neúspěších některé výsledky. Přiblížila se zejména dohoda mezi EU a USA právě v zemědělské oblasti a k posunům by mohlo dojít i v dalších citlivých oblastech.

- Poněkud stranou zájmu zůstává oblast služeb, bez klíčových dohod v této oblasti však USA a EU neohodlají přistoupit k závěrečné multilaterální dohodě, která by měla celé kolo uzavřít, což může dále prodlužovat jeho průběh.

Summit EU – Rusko

- Portugalsko v říjnu hostilo ještě jeden důležitý summit: 26. října se odehrála poslední schůzka hlav evropských států a vlád s Vladimírem Putinem ve funkci ruského prezidenta. Na jaře 2008 končí druhé Putinovo funkční období.

Sporné body ve vztazích EU–Rusko

- Ve vztazích Ruska a EU přetrvává v poslední době řada sporných bodů, které se týkají především energetické politiky (především v souvislosti s navrhovanou legislativou Komise týkající se liberalizace trhů s energiemi, podle které by na pravidla vlastnického unbudlingu, oddělení produkce od transportu energetických zdrojů také v oblasti zemního plynu, měl přistoupit také ruský plynárenský koncern Gazprom, vlastněný majoritně ruským státem) ale nejen jí.

Výsledky summitu

- „Rozlučkový“ summit konkrétní výsledky nepřinesl, spíše potvrdil, že přetrvávají rozpory v otázce podmínek investičního přístupu ruského státního plynárenského monopolu na evropský trh v souvislosti s procesem liberalizace trhu s energiemi i v mezinárodněpolitických otázkách (otázka statusu Kosova). Neřešen zůstal také problém zákazu přeletů nad ruským územím v rámci transsibiřských koridorů, který Rusko uplatňuje, jen malý postup byl zaznamenán v otázce veterinární a fytosanitární certifikace produktů dovážených do Ruska z EU.
- Posun nezaznamenala ani příprava nového smluvního rámce vztahů, která je po polském vetu zablokována.

2.5 Volný pohyb pracovních sil

- O otázce volného pohybu pracovních sil se na přelomu října a listopadu hovořilo především v souvislosti s otevřením lucemburského trhu práce a po zveřejnění šetření týkajícího se práce načerno.

Nedeklarovaná práce

- Pokud jde o nedeklarovanou práci, Komise vyhlášením několika doporučení 24. října reagovala na vypracování šetření Eurobarometru, z něhož vyplynulo, že černá práce je v rámci EU problémem – byť se v různých zemích a/nebo sektorech projevuje s různou intenzitou.

Otevření lucemburského trhu práce

- Otevření lucemburského trhu práce a částečné uvolnění restrikcí ze strany Německa (viz předcházející monitoringy) lze považovat za krok v souladu s doporučeními Komise, byť z hlediska ČR jej rozhodně nelze považovat za dostatečný. Lucembursko přece jen nepatří mezi země s (početně) velkým trhem práce.
- Pokud jde o naplnění dalších doporučení Komise, nelze zapomínat, že mnohé z problémů, s nimiž se členské státy při řešení otázky černé práce setkávají, pramení z restriktivních požadavků přijatých na úrovni EU – právě na základě legislativní iniciativy Komise.

Kauza rumunských přistěhovalců na italském území

- V souvislosti s otázkou volného pohybu osob je třeba zmínit i kauzu, která vzbudila pozornost ve strukturách EU (především Komise a Evropský parlament), na přelomu října a listopadu. Týká se problémů nárůstu počtu občanů rumunské národnosti po rozšíření EU v roce 2007 na území Itálie.
- Problémy vyvolalo umožnění uplatnit v některých regionech mimosoudní rozhodnutí o okamžitém vyhoštění občanů rumunské národnosti, např. na základě spáchání kriminálního činu.

2.6 Zemědělství

GMO a pozice EU

- V průběhu podzimu se spor o používání a dovoz geneticky modifikovaného osiva vyhroutil především mezi EU a USA.

Podstata sporu EU-USA

- Ze strany USA je problémem především skutečnost, že Komise nemá prozatím účinné nástroje, které by přiměly členské státy odvolat stanovené bariéry přístupu geneticky modifikovaného osiva a plodin na svůj trh, pokud se takto rozhodnou.
- V listopadu upozornil na možnost zkomplikování transatlantických vztahů kvůli trvajícím zákazům přístupu GM plodin a osiv na trh některých členských států EU francouzský prezident Sarkozy, Francie totiž hodlá jako další z členských zemí uplatnit moratorium na dovoz jednoho z druhů GM kukuřice, jejíž osivo produkuje známý americký koncern Monsanto specializující se na vývoj GM odrůd.
- Další zemí, s níž se EU na půdě WTO dostává do sporů kvůli GM plodinám je Čína, EU totiž trvá na testování dovážené rýže z obavy před kontaminací GM rýží, proti zavedeným přísným kontrolám majícím zabránit průniku této rýže na evropský trh přitom protestují jak Čína, tak USA.

Postoj EU k problematice GMO

- V EU nyní existuje až 430 tzv. zón bez GMO, v nichž je zakázáno pěstovat tyto plodiny kvůli možnosti kontaminace nemonifikovaných plodin či osiv prostřednictvím pylu či osiva.

Debata o GMO na mezinárodní úrovni

- Impulzem k možnému uvolnění především legislativních bariér týkajících se GMO může být i současná diskuse na poli organizace FAO, která je součástí organizační struktury OSN, zda pod vlivem nezadržitelného světového boomu produkce a obchodu s GMO nerevidovat tzv. Codex alimentarius, dokument upravující na mezinárodní úrovni pravidla pro autorizaci a klasifikaci zemědělských osiv a plodin určených k potravinářským účelům.

Reforma společného trhu s vínem

- Do dalšího stadia dospěla v rámci jednání Rady ministrů 22. října debata o připravované reformě společného trhu s vínem. Tentokrát se do centra debaty dostalo téma, které zřejmě nejvíce zajímá české a především moravské vinaře, téma výrobních postupů a především doslazování vín.
- Během jednání Rady se proti úplnému zákazu doslazování vín řepným cukrem vyslovilo s různou intenzitou až 20 států. Naopak úplný zákaz doslazování cukrem podle očekávání požadovaly Itálie, Malta, Španělsko, Řecko a Kypr.

Další sporné otázky návrhu

- Dalšími otázkami řešenými v rámci zasedání Rady ministrů zemědělství byl v případě reformy vinného sektoru plán likvidace 200 000 ha vinic v rámci EU vykloučováním (původní plán zahrnoval dvojnásobek) či otázka přímých plateb v sektoru, který doposud nepodléhal inovacím, jež v rámci SZP přinášely McSharryho či Fischlerova reforma zavádějící přímé platby a oddělení financování od produkce. Důležitý je též spor týkající se dalšího pokračování zákazu nové výsadby a obnovování vinic, který nyní platí do roku 2010.
- Pro Portugalsko coby předsednickou zemi bude poměrně obtížné sestavit první výslednou podobu společného stanoviska, opatřenou všemi (často protichůdnými) připomínkami v Radě ministrů, které má Rada projednávat v listopadu. Není vyloučeno ani to, že schválením předběžné verze stanoviska Rady debata o víně neskončí a že se znovu dostane na pořad jednání při diskusích o střednědobé revizi SZP během francouzského a následně i českého předsednictví v letech 2008/2009.

2.7 Změny klimatu a Evropská unie: poslední vývoj

- V průběhu října a listopadu se na úrovni EU intenzivně debatovalo o problematice změn globálního klimatu a o roli, již by měla Unie hrát. Diskuse se přitom vedly nejen „dovnitř“ EU (směrem k jejím členským státům), ale i „navenek“ (vůči mezinárodnímu společenství).

Reulova zpráva

- Prvním z relevantních kroků bylo v tomto směru přijetí Reulovy zprávy o zdrojích konvenční energie plénum EP 24. října.
- Reulova zpráva se postavila především za využití jaderné energie a technologie CCS (carbon capture and storage) spočívající v ukládání CO₂ pod zemským povrchem.

Daviesova zpráva

- Druhá aktivita týkající se otázky globálního oteplování a boje proti němu vzešla podobně jako Reulova zpráva z EP. Plénum 24. října schválilo i Daviesovu zprávu, jejímž cílem je snížit produkci emisí CO₂ u automobilů. Po dlouhých diskusích bylo přijato následující řešení: snížit produkci emisí CO₂ u všech aut na 125 g/km s platností od roku 2015.
- Klíčové bylo, že se proti nepostavili němečtí poslanci, v jejichž zemi jsou koncentrováni výrobci, kteří primárně produkují vozy s vyššími emisemi CO₂. Význam ostatních národních delegací nebyl v tomto ohledu považován za podstatný, byť samotný záměr potenciálně zasahuje mimo německé producenty i další země s rozvinutým automobilovým průmyslem, mj. i ČR.

Trestní opatření za přechiny v oblasti životního prostředí

- Třetí výstup unijních institucí se problematiky změny klimatu dotýká jen sekundárně, nicméně nikoliv méně pronikavě. Evropský soudní dvůr 23. října potvrdil dva roky staré rozhodnutí, podle něhož má Komise právo po jednotlivých členských státech vyžadovat trestní opatření v případech, že dojde k přechinům v oblasti životního prostředí.

Konzultace týkající se externalit dopravy

- Čtvrtou významnou iniciativou, jež naopak s otázkou globálního oteplování souvisí úzce, bylo zahájení konzultace týkající se externalit dopravy, resp. jejich zahrnutí do nákladů jejich producentů tak, aby bylo možné jednoznačně určit, které módy dopravy patří mezi ekologicky šetrné a které naopak ne.
- Navzdory tomu, že se v rámci konzultace obecně hovoří o dopravě jako takové, lze předpokládat, že její výsledky, s nimiž se počítá coby s podklady pro novou legislativní iniciativu, budou nabízet řešení primárně v oblasti silniční dopravy.

Důsledky neimplementace směrnice IPPC

- Zapáté Komise zveřejnila informaci, že většina členských států do října 2007 náležitě neimplementovala směrnici týkající se integrované prevence a kontroly znečištění (Integrated Pollution Prevention and Control, IPPC) z roku 1996, a proto při zamýšlené revizi patrně zváží zpřísnění sankcí za její nedodržování. Směrnice se přitom dotýká celé řady průmyslových, ale i zemědělských (zpracovatelských) podniků, již už v současnosti mají s jejím naplňováním potíže.
- Revidovaný návrh směrnice by měla Komise zveřejnit 17. prosince.

Příprava na konferenci OSN

- Pokud jde o aktivity EU „navenek“, soustředily se spíše na politické kroky vedoucí k vytvoření koalice pro vyjednávání na úrovni OSN, jež v první polovině prosince pořádá na ostrově Bali 13. konferenci stran Rámcové úmluvy o klimatické změně. Právě v této souvislosti zástupci (některých států) EU, USA, Kanady a dalších zemí 29. října uzavřeli politickou dohodu o vytvoření Mezinárodního akčního partnerství pro uhlík (International Carbon Action Partnership; ICAP).

Shrnutí

- Uvedený výčet aktivit lze navzdory jejich „pestrosti“ shrnout do několika obecnějších postřehů. Nejdůležitějším je fakt, že samotná otázka změn globálního klimatu již v EU není předmětem diskuse; naopak dochází k situaci, kdy je považována za danou a na jejím základě vznikají konkrétní legislativní iniciativy.

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 KOMISE

Energetický balíček – obnovitelné zdroje

Komise na základě svého rozhodnutí zveřejněného 27. října potvrdila odložení publikace konkrétních návrhů týkajících se využívání obnovitelných zdrojů pro výrobu energie v rámci EU na konec ledna 2008, oproti původnímu prosincovému termínu.

Legislativní pozadí

Mělo se jednat o další část legislativního „balíčku“, který má v podobě konkrétních norem naplňovat závěry summitu Evropské rady z března 2007. Po legislativě týkající se liberalizace trhů s elektřinou a plynem, která již vyvolala kontroverze i v oblasti vnějších vztahů EU (dialog s Ruskem) měla Komise připravit konkrétní návrhy týkající se např. naplnění stanoveného závazku 20% podílu obnovitelných zdrojů na produkci energie do roku 2020 či zajištění dohodnutého 10% podílu biopaliv na výrobě energie do stejného data v rámci členských států. S jejich zveřejněním se počítalo v prosinci 2007. Spornou otázkou dlouhodobě představuje možnost zařazení jaderné energetiky mezi tzv. čisté zdroje, některé členské státy (včetně ČR) usilují o to, aby tyto „čisté zdroje“ byly uznány coby ekvivalent (do určitého podílu) obnovitelných zdrojů při naplňování povinně stanovených limitů. Tato idea však není na půdě Rady (a do určité míry ani Komise, i když expertní studie i výsledky některých konferencí pořádaných právě Komisí upozorňují na to, že jádro bude v budoucnosti pro EU nepostradatelným zdrojem, chce-li dostát závazkům Kjótského protokolu) příliš populární.

Sporné body připravované legislativy

Pro ČR i některé další členské státy by přítomnost striktní požadavek 20% výroby energie z obnovitelných zdrojů (včetně biopaliv) znamenal problémy, které by se dotkly např. i zemědělské produkce. Na kontroverzní důsledky zmíněných požadavků v celosvětovém měřítku přitom upozorňují nejen členské státy, ale i expertní organizace, včetně některých organizací ekologických a organizací orientujících se na boj s chudobou.

Snaha regulovat vliv člověka na klima a kvalitu ovzduší například reorientací zemědělské výroby totiž může mít negativní dopad na krajinu a potravinářskou produkci, jak na to upozornila organizace Oxfam ve studii zveřejněné v listopadu.

Nejen v EU se podle ní negativně projevuje masivní pěstování plodin určených na nepotravinářské využití, v EU je navíc pěstování energetických plodin a produkce biopaliv dotáčně podporováno. Vliv těchto podpor se projevuje v západní Evropě, kde zemědělci, navyklí na dotace, dnes už v důsledku reforem společné zemědělské politiky nemohou zvýšit zisk produkováním plodin pro potravinářské využití (oddělení plateb od produkce, tzv. decoupling, cestou jednotné platby na farmu; svázání potravinářské produkce plněním legislativních požadavků cross-compliance; povinná modulace umenšující přímé platby ve prospěch druhého, strukturálního pilíře SZP). Prvovýrobci proto hledají zisk, v dotované produkci pro nepotravinářský účel.

Podpora biopaliv v EU

Snad jako by chtěla vyslyšet tuto kritiku, rozhodla se Komise v rámci svých regulativních opatření zkrátit pro nadcházející pěstitelské období stávající podporu vyplácenou za účelem pěstování energetických plodin pro výrobu biopaliv o 30%. Pokud však budou nové návrhy v rámci energetického balíčku týkajícího se obnovitelných zdrojů a biopaliv požadovat povinné zavedení zmíněných limitů, bude muset Komise zřejmě přikročit i k vyšší podpoře produkce těchto surovin, protože zejména výroba biopaliv první generace (bionafta, bioethanol) je poměrně nákladná a bez dotací se zřejmě neobejde. Ve všech případech ji nemůže plně nahradit produkce biopaliv druhé generace (např. tuhá biopaliva). Je tedy otázkou, jak tyto problémy vyřeší připravovaná legislativa na počátku příštího roku, aby snaha o pokrok v jedné oblasti nepřinesla závažné problémy v oblastech jiných.

Plány týkající se nákladní dopravy a logistiky

Komise 18. října zveřejnila své plány týkající se nákladní dopravy, logistiky a jejich role v rámci jednotného vnitřního trhu EU.

Pozadí a obsah

Komise předložila tři sdělení (cílicí na nákladní železniční dopravu, logistiku a problematiku přístavů) a dvě konzultace (otevřené do 20. prosince 2007).

Jejich smyslem je shrnout problematiku otázek související s transportem zboží v EU a navrhnout adekvátní krátkodobá a střednědobá řešení, ač prozatím nikoliv v podobě konkrétních legislativních návrhů.

Již delší dobu se např. debatuje o revizi směrnice 96/53, resp. o tom, zda na evropských silnicích plošně povolit provoz pětadvacetimetrových a šedesátitunových tzv. monstrkamionů. Výsledné dokumenty se nicméně řešení dané otázky navzdory dřívějším očekáváním příliš nevěnují.

Komise se po delší době opět postavila za cíl přesunout v budoucnu co největší podíl nákladní dopravy ze silnic na železnici (tzv. intermodalita), čímž se pokusila „oživit“ svůj čtyři roky starý návrh (COM(2003)155), jenž prozatím ani mezi státy, ani v EP nezískal podporu.

Kromě toho navrhla, aby se v oblasti logistiky a nákladní přepravy v maximální možné míře využívalo moderních informačních technologií. Oba kroky by podle ní měly vést ke snížení nákladů přepravců a potenciálně i k odbourání nadměrné byrokratické zátěže.

Sporné body

Obecně lze říci, že Komise se své plány pokusila efektivně propojit s jinými unijními aktivitami, ovšem bez toho, aby se pokusila řešit elementární a dlouhodobě sporné záležitosti typu tzv. kabotáže (provozování vnitrostátní nákladní kamionové dopravy cizozemci).

V dokumentech naproti tomu dostává prostor kontroverzní projekt Galileo, pro nějž Komise krom nezbytných finančních prostředků intenzivně hledá i relevantní využití, aby byl ve většině svých parametrů srovnatelný s americkým GPS.

Reakce aktérů

Pokud jde o reakce zainteresovaných aktérů, objevily se pouze ty z ranku „vlažnějších“. Důvodem pro takové přijetí byl poměrně široký záběr předložených dokumentů a jejich „rozporuplnost“, pokud jde o důraz na jednotlivé druhy dopravy.

Svou roli sehrála i tendence prosazovat nové cíle (mj. ochrana životního prostředí, intermodalita ap.) na úkor řešení existujících problémů a/nebo legislativních omezení.

Další vývoj

S posunem na poli nákladní dopravy a logistiky, resp. s případným předložením legislativních návrhů se počítá nejdříve v příštím roce.

Debaty o službách obecného zájmu

Komise na začátku listopadu posunula datum zveřejnění svých sdělení týkajících se služeb obecného ekonomického a sociálního zájmu z 13. na 30. listopadu, a to z důvodu vnitřních neshod.

Ty doprovázejí i jednání o obdobně zaměřeném návrhu směrnice o přeshraniční zdravotnické péči (viz předcházející monitoring).

Pozadí a sporné body

O problematice služeb obecného zájmu a jejich právním vymezení se na úrovni EU intenzivně hovoří od doby projednávání tzv. směrnice o službách. S ohledem na jejich „ukotvenost“ ve veřejných rozpočtech jednotlivých členských států se jedná o mimořádně delikátní záležitost, což se adekvátně odráží i v rámci nadnárodní Komise.

V tuto chvíli neexistuje ani shoda na tom, zda publikovat dvě sdělení (o ekonomických službách obecného zájmu na straně jedné a sociálních službách obecného zájmu na straně druhé), popř. zda vůbec zvolit formu nezávazného sdělení (tj. fakticky nepředložit příslušný legislativní návrh).

Komise nicméně předpokládá, že s konkrétní iniciativou v dohledné době přece jen přijde, už jen s ohledem na to, že problematika služeb obecného zájmu je upravena v nové Lisabonské smlouvě, přebírající v tomto směru mnohé prvky z již dříve zveřejněných zelených a bílých knih. Otázkou ovšem zůstává, nakolik bude výsledná norma „rámcová“, resp. zda právě kvůli právní bázi v Lisabonské smlouvě nebude příliš preskriptivní, tedy v podstatě nerespektující odlišnou situaci v jednotlivých členských státech. Problematika sociálních služeb obecného zájmu je v tomto ohledu ještě spornější.

Ostatně v Komisi se již déle vedou debaty o míře státní pomoci v této oblasti – zatímco komisař Špidla ji požaduje (s inspirací ve verdiktu ESD ve věci Altmark), jeho kolegové tento přístup kritizují. Obdobná je situace týkající se směrnice o přeshraniční zdravotnické péči. Rozdílné je jen meritum sporu. Navrhovaná právní báze vycházející z faktu, že EU je garantem vnitřního trhu má podle mnoha názorů potenciál vyvolat obdobnou „bouři“ jako již zmiňovaná směrnice o službách. Proto by Komise měla právní zakotvení svého návrhu pozměnit. A to nejen s ohledem na tuto analogii, ale i fakt, že v následujícím období se očekává nejspíše problematiku ratifikace Lisabonské smlouvy a nové sporné body by ji mohly dále zkomplikovat.

Další vývoj

O právní úpravě služeb obecného zájmu bude jasněji patrně po avizovaném datu 20. listopadu. Do té doby budou probíhat jednání spíše neveřejného charakteru, jejichž výsledek lze s ohledem na uvedené je velmi obtížně předvídat.

Telekomunikační balík

Komise 13. listopadu ústy komisařky Vivienne Redingové prezentovala svůj tzv. telekomunikační balík, soubor návrhů, jejichž primárním cílem je v letech 2010–2018 „rozhybat“ telekomunikační trh v EU včetně trhu s prozatím málo rozšířeným vysokorychlostním internetem.

Obsah a sporné body

Formálně balík sestává z návrhu nařízení zakládajícího Úřad pro evropský telekomunikační trh (European Telecom Market Authority; ETMA), z návrhu směrnice, pozměňující směrnice 2002/19, 2002/20 a 2002/21, z návrhu směrnice, pozměňující směrnice 2002/22 a 2002/58, jednoho doporučení a jednoho sdělení. Na následujících řádcích shrneme pouze nejdůležitější a/nebo nejspornější body celého balíku.

Prvním návrhem je text nařízení zakládajícího Úřad pro evropský telekomunikační trh (European Telecom Market Authority; ETMA), jenž by měl „sekundovat“ Komisi v tom smyslu, že v případě řešení konkrétních problémů spjatých s fungováním telekomunikačního trhu v EU by ETMA prostou většinou přijímal doporučení, jejichž realizaci by poté měla (na základě revidované rámcové směrnice 2002/21) pravomocně vynucovat Komise.

ETMA by měl nahradit současnou Skupinu evropských regulátorů (European Regulators Group; ERG) a agenturu ENISA (European Network and Information Security Agency). Měl by mít maximálně 134 zaměstnanců a roční rozpočet nejvýše 27 mil. €.

Už před oficiálním zveřejněním telekomunikačního balíku se objevily kritiky, že ETMA bude zbytečným byrokratickým prvkem (mj. ze strany Českého telekomunikačního úřadu či britského regulátora Ofcom).

Druhý návrh se zaměřuje na zavedení možnosti funkční separace jednotlivých telekomunikačních operátorů s tím, že konkrétní požadavky by měly vycházet z národních regulačních úřadů.

Ty by měly do budoucna získat více nezávislosti na státu a/nebo dominantním národním operátorovi, což by mělo zajistit efektivní „unbundling“ za úče-

lem liberalizace celého sektoru. V této souvislosti se nejčastěji hovoří o britském příkladu, kdy byla firma BT funkčně rozdělena na subjekt spravující telekomunikační infrastrukturu (a poskytující ji dalším operátorům) a subjekt nabízející služby.

Argumentační spory se v tomto případě vedou mezi „starými“ státními monopoly sdruženými v organizaci ETNO a novými operátory, přičemž klíčovou otázkou v tomto směru je, zda funkční separace nakonec nebude v nesouladu s potřebnými investicemi do telekomunikačních sítí a nebude tedy v důsledku kontraproduktivní.

Samozřejmě na pozadí debat, zda se nejedná o nepřípustný zásah do institutu vlastnictví.

Proto ji Komise navrhuje až jako poslední možné řešení – i z důvodu četných negativních reakcí z řad jednotlivých členských států, ale i samotné Komise (komisaři Verheugen a Kroes).

Poslední z návrhů se zabývá problematikou přidělování frekvencí – nyní pro analogové televizní vysílání, v budoucnu (nejdříve od roku 2012) pro mobilní operátory a/nebo poskytovatele vysokorychlostního internetu.

Prozatím ovšem není jisté, nakolik s tímto záměrem budou souhlasit právě držitelé televizních licencí, byť v důsledku technologické změny pro ně bude analogové spektrum prakticky irelevantní.

Další vývoj

Zveřejněním balíku byl de facto zahájen legislativní proces ve věci jednotlivých návrhů. Všechny podléhají spolurozhodovací proceduře EP a Rady.

Jak již bylo naznačeno, očekávají se poměrně ostré spory, a tak lze považovat předpokládanou dobu schvalování balíku v horizontu roku a půl spíše za orientační. Nehledě na možnost, že z balíku mohou být některé návrhy i staženy.

1.2 RADA**Snížené sazby DPH a revize norem dotýkajících se DPH**

Rada ECOFIN se 13. listopadu věnovala otázce snížené sazby DPH a dalším souvisejícím otázkám. Nakonec nebyla nalezena shoda ani v jedné z projednávaných položek, ač se očekávala minimálně ve věci parciálních výjimek souvisejících se sníženými sazbami DPH, především pak těch, jež mají vypršet na konci roku 2007, což se dotýká i ČR.

Snížené sazby DPH

Daný krok by přitom byl v souladu s “kompromisem“, k němuž Rada dospěla letos v únoru.

Formálně měla být předmětem revize směrnice 2006/112. Rada měla odsouhlasit většinu výjimek, resp. prodloužit jejich platnost minimálně do roku 2010, byť bez těch, jež „poškozuji fungování vnitřního trhu“ a/nebo „jsou v kontradikci s jinými politikami Společenství“ (např. snížené sazby na uhlí či ropné produkty v Maďarsku, Estonsku a na Slovensku).

Konkrétně měla být možnost uplatňovat snížené sazby DPH uznána, resp. prodloužena České republice na práce související s bydlením (vyjma sociálního bydlení a/nebo materiálu), Kypru na potraviny, léčiva a cateringové služby, Maltě na potraviny a léčiva, Polsku na knihy a časopisy, cateringové služby, některé potraviny a výstavbu a renovaci domů a Slovinsku na restaurační služby a práce související s bydlením (vyjma sociálního bydlení a/nebo materiálu). Výhrady ovšem vyjádřilo hned několik členských států.

Zatímco Německo a Dánsko by preferovali dlouhodobější a především propracovanější dohodu (ač meritorně tyto země fakticky nebyly proti), Francie naopak akcentovala především termín expirace výjimek – namísto konce roku 2010 navrhovala 30. červen 2009.

Revize norem dotýkajících se DPH

Pokud jde o celkovou revizi norem dotýkajících se DPH (tzv. balík obsahující čtyři legislativní návrhy a zahrnující mj. návrhy změn směrnice 2006/112 a 77/338 a nařízení 1798/2003), pak byly na listopadovém jednání Rady předmětem diskusí především posuny způsobené poskytováním služeb prostřednictvím internetu a konkrétně pak to, kdo a kde má být plátcem DPH a nakolik se to dotkne daňových příjmů jednotlivých členských států.

V tomto smyslu se jednalo o třech variantách řešení. První možností bylo zachování statu quo, nicméně s tím, že určitá část příjmů z DPH by byla redistribuována tak, aby „svůj“ podíl získaly i státy, v nichž jsou služby spotřebovávány (DPH by se i nadále vybírala v zemích, kde působí poskytovatelé služeb). Druhá možnost byla spíše „technickou“ variantou – bez ohledu na obsah výsledného řešení mělo být nejdříve určeno, od kdy by mělo ke změnám dojít, a až poté by státy vyjednávaly o konkrétních parametrech revize směrnice. Třetí možností bylo stanovení 1. ledna 2010 coby data spuštění nového

režimu s tím, že DPH by byla vybírána ve státech, v nichž jsou služby spotřebovávány. Návrat části vybraných prostředků do zemí původu poskytovatelů služeb by pak byl řešen prozatím neznámým způsobem redistribuce.

Rada se 13. listopadu nakonec nevyřadila pro žádnou z variant řešení, především pak kvůli negativnímu postoji Lucemburska.

To je sídlem mnoha společností z oblasti hightech a změnou, jež by zavedla výběr DPH podle místa spotřeby produktu (což je v naprosté většině případu mimo Lucembursko), by země přišla o prostředky rovnající se podle některých odhadů až jednomu procentu tamějšího HDP.

„Technická“ revize

Na konci sledovaného období se krom toho ještě objevila informace, že komisař Lászlo Kovács hodlá do problematiky DPH zasáhnout ještě jiným způsobem – technickou revizí směrnice 2006/112, jejímž cílem by mělo být (krom jiných, avšak spíše marginálních úprav) zpřesnění podmínek, za nichž je možné uplatnit sníženou sazbu DPH na dodávky tepla, elektřiny a plynu. Revize by měla umožnit uplatnit nižší zdanění bez ohledu na způsob distribuce. Francie a Velká Británie pak současně navrhly, aby bylo možné uplatňovat nižší DPH i na ekologicky šetrné produkty.

Počátky tohoto návrhu spadají již do června letošního roku. Přestože je zaznamenáníhodné, že s danou iniciativou přišly právě tyto země (především pak Velká Británie stavící se často proti jakýmkoli změnám daňových pravidel na úrovni EU), s automatickou akceptací jejich návrhu se nepočítá. Navíc se ukazuje jako relativně problematické déledobě určit, které výrobky jsou ekologicky šetrné – z důvodu poměrně rychlého technologického rozvoje. Navzdory těmto skutečnostem však Evropská rada obnovitelné energie (European Renewable Energy Council; EREC) britsko-francouzský návrh přivítala.

Další vývoj

Vzhledem k tomu, že Rada v listopadu nedosáhla v projednávání žádného posunu, očekává se, že alespoň v některých bodech bude nalezena shoda na zasedání v prosinci.

Do té doby lze očekávat neveřejná jednání zástupců jednotlivých členských států o vzájemných ústupcích v jednotlivých návrzích, jak tomu v případě legislativních balíků často bývá.

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 BUDOUCNOST EU

Neformální summit Evropské rady v Lisabonu – Lisabonská smlouva

Neformální summit Evropské rady se uskutečnil 18.–19. října v Lisabonu. Hlavním tématem summitu bylo schválení konečné podoby tzv. reformní smlouvy, které se dostalo označení Lisabonská. Vyjednávání byla již od červnového summitu obtížná, především kvůli požadavkům Velké Británie, Polska nebo Itálie. Británie si zajistila svoje výjimky a Itálie získala navíc křeslo v EP a bude mít stejný počet poslanců jako právě Británie.

Obsah jednání a dohodnuté změny

Podle očekávání nedošlo během jednání neformálního summitu k významnějším změnám textu tzv. Reformní smlouvy, která vzešla již z jednání mezivládní konference. Některé politické delegace se vyloženě soustředily pouze na dořešení z hlediska revize primárního práva spíše marginálních či „kosmetických otázek“, které odrážely jejich konkrétní problémy (bulharská delegace např. řešila otázku transkripce názvu společné měny euro v azbuce, italská delegace pak přerozdělení křesel v Evropském parlamentu). Jiné se pokusily ještě vnést do debaty věcný prvek a ovlivnit alespoň v jednotlivostech výsledný text smlouvy (polská delegace prosazující do vlastního textu smlouvy přesnou formulaci tzv. ioanninského kompromisu týkajícího se blokační menšiny, viz dále, či česká delegace požadující vyjasnění otázky tzv. obousměrné flexibility v oblasti sdílených kompetencí).

Jednání neformálního summitu a jeho výsledek tedy nakonec potvrdily především to, že pokud jde o esenci smlouvy, nedošlo k výraznějším změnám oproti předloženému textu, jehož rámcová analýza byla přinesena již v Monitoringu září/říjen 2007.

V oblasti tzv. sdílené pravomoci bylo např. také na podnět české delegace vyjasněno, za jakých okolností je možné zrušit již existující právní akt EU. Závazné právní akty v této oblasti vytvářejí a přijímají EU i členské státy (tam, kde je EU nevykonala či se rozhodla již nevykonávat). Rozhodnutí nevykonávat v dané oblasti již existující pravomoc

tím, že se zruší již existující legislativní akt, náleží Unii, respektive Komisi. Požádat ji o to může Rada na podnět jednoho či více členských států, konečné rozhodnutí ale náleží Komisi, která i nadále vlastní v komunitární oblasti monopol na legislativní tvorbu. Připojený Protokol č. 8 o vykonávání sdílené pravomoci pak upřesňuje, že vydání příslušného právního aktu v rámci sdílené pravomoci nerozšiřuje „precedenčně“ sdílenou pravomoc na celou oblast, ale týká se pouze konkrétního případu pokrytého příslušným právním aktem. Do sdílené pravomoci spadají oblasti vnitřního trhu, sociální politiky, hospodářské, sociální a územní soudržnosti a strukturálních fondů, zemědělství a rybolovu, životního prostředí, ochrany spotřebitele, dopravy, transevropských sítí, energetiky, prostoru svobody, bezpečnosti a práva (3. pilíř) a otázek bezpečnosti v oblasti veřejného zdraví.

Zachovány a potvrzeny zůstávají navržené institucionální změny, včetně příslušných změn a přechodných období, které se týkají zavedení dvojí většiny s populačním kritériem, jež v rámci hlasování kvalifikovanou většinou v Radě nahradí současné vážené hlasování. Polsku se podařilo v rámci lisabonského summitu prosadit do textu smlouvy pomocí připojeného protokolu tzv. Ioanninský kompromis umožňující, aby v případě ustavení skupiny zemí, která z hlediska populačního kritéria nestačí na úplné odmítnutí legislativního návrhu (má se jednat o alespoň 3/4 počtu obyvatel nebo počtu států nutných pro vytvoření blokační menšiny, při současném počtu tedy aspoň 3 v období 1. 11. 2014 – 31. 3. 2017 a o aspoň 55% počtu obyvatel nebo počtu států nutných pro vytvoření blokační menšiny od 31. 3. 2017), bylo možné pozdržet legislativní proces a dále jednat v Radě.

Lisabonská smlouva – politická debata

Lisabonská smlouva bude zástupci členských států oficiálně podepsána na summitu Evropské rady 13. prosince a poté, co ji všechny státy ratifikují, by měla vstoupit v platnost v roce 2009.

Jose Socrates označil schválení Lisabonské smlouvy za vítězství pro Evropu s tím, že Evropa bude schopna čelit světovým výzvám. Stejně optimisticky se vyjadřoval předseda Komise Barroso, který smlouvu označil za historickou, jež nabídne možnosti jednat.

Nicméně, komisař pro spravedlnost a policejní spolupráci Frattini vyjádřil záměr řídit se principy Lisabonské smlouvy ještě před jejím schválením. Jedná se o zavedení procedury spolurozhodování Evropského parlamentu v oblasti, která byla v rukou členských států. Podle komisaře dojde k posílení demokratické rozhodování v EU. Je nutné zdůraznit, že se nebude jednat o právně závaznou spolupráci, nýbrž to bude jaká si gentlemanská spolupráce a EP bude prozatím jen konzultován.

Velká Británie

Podle očekávání si Velká Británie zajistila všechny vyjednané výjimky uvedené v reformní smlouvě. Gordon Brown proto potvrdil svůj záměr referendum o Lisabonské smlouvě nevyhlašovat, jelikož národní zájmy zůstaly ochráněny a svoje rozhodnutí navíc opřel o tvrzení, že současná podoba textu je odlišná od původní euroústavy

Británie si zachovala právo rozhodovat v oblasti justice a vnitra, zahraniční politice a otázkách národní bezpečnosti. Debata se tedy povede pouze v Parlamentu.

Je ale možné, že se Konzervativní strana na počátku nového roku pokusí jednání zablokovat tím, že ke smlouvě prosadí tříměsíční vyjednávací lhůtu, jak to učinili u Maastrichtské smlouvy. Opozice je toho názoru, že text nové smlouvy se od té původní příliš neliší a že domluvené opt-outs budou v praxi rušeny rozhodnutími Evropského soudního dvora. Konzervativci také poukazují na průzkumy veřejného mínění, které ukazují, že britská veřejnost referendum k Lisabonské smlouvě požaduje. Druhá opoziční strana, Liberální demokraté, však vyhlášení referenda nepodporuje.

Britský parlament založí výbor napříč parlamentními stranami, který by měl vlastní text smlouvy a zprávu o jejích dopadech přezkoumat. Premiér přislíbil, že parlamentní debata bude dostatečná. I přes nesouhlas některých poslanců z vlastní Labour party, Brown disponuje v Dolní komoře silnou většinou, která má zcela jistě zajistí Lisabonskou smlouvu prosadit.

Irsko

Irsko je jediný členský stát Unie, který vyhlásí k Lisabonské smlouvě referendum, patrně v létě příštího roku. Nicméně, Irové nejsou zcela přesvědčeni o tom, zda tuto smlouvu podpořit. Poslední průzkumy ukazují, že přes 60% občanů je nerozhodnuto, 25% by odpovědělo kladně, 13% by text odmítlo (průzkum pro *The Irish Times*). V porovnání se 46% podporou euroústavě v roce 2005, je dnes situace pesimističtější a vláda bude muset podniknout nemalé kroky, aby veřejnost text podpořila. Irsko má s odmítnutím evropské smlouvy zkušenost, a to

když v roce 2001 odmítlo smlouvu z Nice. Všechny parlamentní strany, s výjimkou tradičně euroskeptické Sinn Fein, Lisabonskou smlouvu v kampani k referendu podpoří. Vláda ale také spoléhá na to, že Irsko nebude ratifikovat text jako první, Francie, Slovinsko a Česká republika by chtěly smlouvu ratifikovat národními parlamenty počátkem roku 2008.

Francie

Prezident Sarkozy předloží smlouvu ke schválení národnímu parlamentu, který by ji měl ratifikovat, na počátku roku 2008. Již druhý den po podepsání smlouvy na prosincovém summitu ji Sarkozy poskytne Ústavnímu výboru k přezkoumání. Je tedy jisté, že se ve Francii nebude opakovat situace jako v roce 2005, kdy Francouzi v referendu euroústavy odmítli. Socialistická prezidentská kandidátka Royal sice prohlašovala, že socialisté referendum ke smlouvě požadují, avšak v současnosti se vyjádřila v tom smyslu, že důležité je smlouvu schválit co nejdříve. Socialisté zastoupeni v parlamentu smlouvu, byť s výhradami a kritikou, hodlají podpořit proto, aby mohla EU efektivně fungovat.

Česká republika

Česká vláda preferuje schvalování Lisabonské smlouvy národním parlamentem. Aby byla smlouva schválena, musejí s ní souhlasit tři pětiny poslanců a tři pětiny senátorů. Na návrh české delegace byla do smlouvy začleněna věta o tom, že se Evropská komise zavazuje, že se „zvláštním zřetelem“ posoudí žádost členských států na zrušení nějakého unijního zákona. Jedná se ale spíše o formalitu, nežli nástroj, který by se hojně využíval. Výkonná rada vládní ODS rozhodla, že smlouvu nechá posoudit českým Ústavním soudem, zda nenasahuje státní svrchovanost. Parlament by o jejím schválení mohl rozhodnout počátkem roku 2008.

Možný vliv výsledků polských parlamentních voleb

Polské parlamentní volby z 21. října byly celoevropským tématem číslo dvě, tedy hned po neformálním summitu Rady, na kterém představitelé podepsali text reformní, neboli Lisabonské smlouvy. Při několikaměsíčních vyjednávání polská vláda Jaroslawa Kaczyńského totiž ukázala svoji vytrvalost a podporu smlouvě podmiňovala hned několika požadavky. Polsko tedy dosáhlo oddálení reformy vážení hlasů v Radě, ioaninský mechanismus bude popsán v protokolu a také získalo křeslo jednoho z generálních advokátů Evropského soudního dvora. Předčasné parlamentní volby se v Polsku konaly dva roky před volbami řádnými a po zveřejnění korupční aféry ve vládních kruzích.

Dosavadní vládní strana Právo a spravedlnost premiéra Kaczyňského prohrála se ziskem přibližně 32% s pro-evropskou Občanskou platformou Donalda Tuska, kterou podpořilo přes 41% voličů. Volební účast byla nejvyšší od pádu komunismu. EU stejně jako Česká republika vítězství Občanské platformy přivítala. Vláda Kaczyňského si svojí rétorikou vysloužila nemalou kritiku a vztahy např. se sousedním Německem byly v posledních měsících poněkud chladné. Tuskova Občanská platforma uzavřela vládní koalici s lidovci a ve vládě bude sedět několik odborníků. Cílem nové vlády bude zlepšit vztahy s Bruslem, resp. s Německem, přijmout euro v co nejkratší době, snížit daně anebo vytvořit ekonomicky přátelštější prostředí. Vztah Občanské platformy a české vládní strany je označován za velice dobrý a polská strana považuje partnerství ČR a Polska zejména v oblasti energetiky za strategické.

Priority slovinského a francouzského předsednictví

Priority slovinského předsednictví

Slovinsko bude od 1. ledna 2008 prvním státem východní vlny rozšíření EU, který se ujme předsednictví Unie. V listopadu byly zveřejněny klíčové politické priority předsednictví.

Západní Balkán

Mezi hlavními prioritami slovinští zástupci jmenují podle očekávání především pokračování dialogu se státy západního Balkánu, který by měl vyústit v jejich postupné začlenění do EU.

V současnosti jsou v rámci západního Balkánu vedena přístupová jednání s Chorvatskem, kandidátský status dále náleží Bývalé jugoslávské republice Makedonii (FYROM). Speciální smluvní vztahy a jednání o udělení kandidátského statusu se týkají také Černé Hory a Srbska, i když v jeho případě situaci komplikovala nedořešená otázka statusu Kosova, jejíž spojování s případnou srbskou kandidaturou na členství v EU srbská vláda odmítala. Na přelomu října a listopadu se jednání o udělení kandidátského statusu Srbsku již posunula do závěrečné fáze. Pokud jde o zbývající země západního Balkánu, Bosnu a Hercegovinu a Albánii, zde uplatňuje EU přes společnou strategii týkající se tohoto regionu spíše individuální přístup v souvislosti jednak se složitou etnickou situací Bosny a Hercegoviny, odrážející se i v problémech fungování tamního konsociačního systému vládnutí, jednak s ekonomickými obtížemi Albánie, která náleží k nejméně prosperujícím státům Evropy.

Ratifikace změn primárního práva a Lisabonská strategie

K dalším prioritám patří dokončení ratifikačního procesu Lisabonské smlouvy a zaměření na realizaci Lisabonské strategie zejména v její ekonomické dimenzi.

Naznačené priority poměrně dobře ilustrují úlohu, která se od Slovinska coby předsednické země očekává. Až na prioritu externích vztahů a politiky rozšiřování silně zaměřenou na západní Balkán, která představuje poměrně logickou oblast zájmu Slovinska, budoucí předsednická země především bez výraznější invence přejímá témata, s nimiž by v rámci agendy EU byla za daných okolností stejně konfrontována. Jedná se především o ratifikaci Lisabonské smlouvy. Slovinsko z tohoto hlediska představuje pro Komisi a sympatizanty prosazení změn primárního práva v podobě Lisabonské smlouvy z řad členských států vhodného partnera vzhledem k „prouijní“ orientaci nemající v rámci slovinské politiky výraznější alternativu.

Hodnocení priorit slovinského předsednictví

Očekává se tedy, že Slovinsko bude působit jako sympatizant a podpůrný element v rámci kampaní, které budou ratifikaci smlouvy doprovázet na úrovni EU, dokončení procesu revize primárního práva EU (svého času ještě v podobě ústavní smlouvy) koneckonců figurovalo mezi předběžnými prioritami slovinského předsednictví již od počátku.

Zařazení realizace cílů Lisabonské agendy a debat o její budoucnosti mezi klíčové priority předsednictví následně reprezentuje určité „konformní“ řešení, kterým Slovinsko v rámci agendy EU lidově řečeno „nic nezkaží“, ani ji však zřejmě zásadním směrem neposune. Výjimku mohou tvořit některé kapitoly agendy Rady ministrů, které Slovinsko „zdědí“ díky jejich kontinuálnímu projednávání na půdě institucí EU, především energetická politika. Ani zde se však nečeká, že bude předsednictví hrát příliš aktivní či překvapivou úlohu, spíše že odstartuje jednání o další nové legislativě v energetické oblasti.

Kdybychom tedy měli hodnotit potenciální úlohu slovinského předsednictví jako menšího a navíc „nového“ členského státu (z toho hlediska, zda se v něm bude více projevovat vůdčí a inovátorská role „driving seat“ či konformní, diplomatická a negociační úloha nazývaná jako „honest broker“), lze říci, že by Slovinsko během první poloviny roku 2008 mělo spíše hrát jakousi překlenovací roli, jejíž důležitost se může projevovat právě v rámci debat a kampaní provázejících ratifikaci Lisabonské smlouvy. Slovinské předsednictví by tak mohlo být jakousi přípravou na období druhé poloviny roku

2008, v níž se očekává za francouzského předsednictví projednávání a realizace některých důležitých změn s praktickým dopadem na chod EU (debata o revizi rozpočtové politiky či střednědobém přehodnocení zemědělské politiky). V případě schválení Lisabonské smlouvy a implementace jejích institucionálních změn bude předsednická úloha (spolu)tvůrce agendy a negociátora klesat, zejména v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Důležité přitom bude načasování volby nových vrcholných představitelů EU (předseda Evropské rady a zmocněnec pro SZBP s úlohou ministra zahraničí), a to i vzhledem k praktickému průběhu českého předsednictví v první polovině roku 2009.

Priority francouzského předsednictví

Předběžné priority francouzského předsednictví pro druhou polovinu roku 2008 nastínil při svém projevu na listopadovém plenárním zasedání EP prezident Nicolas Sarkozy.

Budování evropské obrany a ekologická daň

Francie má ambiciózní plány především v oblasti posunu budování společné obranné politiky, prezident Sarkozy tedy již počítá s ratifikací Lisabonské smlouvy, která by měla tuto oblast posílit i v rovině primárního práva. Další zaznamenaní hodnou prioritou je podpora ekologické daně, zejména ve spojení s plány na revizi rozpočtové politiky, která spadá právě do období 2008/2009.

Podle signálů přicházejících nejen od předsednické země, ale i z EP (zejména dle zpravodaje první předběžné zprávy o možné podobě střednědobé revize rozpočtové politiky, poslance Alaina Lamassoura) by se tato revize měla týkat především hledání nových příjmových zdrojů, přičemž téma evropské daně již není na úrovni EU tabu. Otázkou je, jaká by byla její podoba. Možnost jejího založení na dani z příjmu právnických osob komplikuje skutečnost, že by musela předcházet daňová harmonizace v této, pro členské státy dosti citlivé oblasti. Objevují se proto názory, že by se základem nového příjmového zdroje mohla stát právě ekologická daň. Sympatie, které této myšlence projevuje budoucí silná předsednická země proto mohou znamenat významný signál.

K dalším, poměrně očekávaným prioritám náleží soustředění na střednědobou „health check“ společné zemědělské politiky a posílení středomořské platformy v rámci politiky sousedství i v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky jako takové.

2.2 JUSTICE A VNITRO

Rozšíření schengenské zóny

Listopadové zasedání Rady ministrů vnitra potvrdilo rozšíření schengenské zóny o devět nových členských států počínaje 21. prosincem 2007, a to na pozemních a námořních hranicích. K ukončení pasových kontrol a zjednodušení transferu v rámci letecké dopravy by mělo pravděpodobně dojít 30. března roku 2008. Rozšíření schengenské zóny se má týkat devíti z deseti členských států, které vstupovaly do EU k 1. květnu 2004, včetně ČR, s výjimkou Kypru.

Podmínky rozšíření schengenské zóny

Pro vstup do schengenské zóny se budoucí členské státy musely zavázat také k přijetí legislativy týkající se fungování informačního a datového systému SIS I, což byla jedna z komplikujících procedur celého rozšíření „schengenu“. Původně mělo být totiž podmínkou rozšíření schengenské zóny a zrušení kontrol na vnitřních hranicích nových členských států spuštění a adaptace zdokonaleného, posíleného a také více centralizovaného systému SIS II, který by měl být schopen uchovávat a sdílet také biometrické údaje, což vyprovokovalo nutnost přijetí nových legislativních i administrativních opatření v rámci EU. K nově budovanému systému SIS II přitom mají zájem přistoupit i některé členské státy EU, které prozatím disponují výjimkou z uplatňování schengenského *acquis* (např. Velká Británie), případně některé další státy Evropského hospodářského prostoru.

Tato varianta se však ukázala jako příliš komplikovaná také z hlediska starších členských států, nejsou navíc dokončeny všechny legislativní procedury týkající se norem umožňujících spuštění systému SIS II, řada zejména administrativních a institucionálních prvků tohoto systému je stále ještě předmětem sporu členských států. Čekání na spuštění systému SIS II by proto rozšíření zóny bez vnitřních hranic pro nové členské státy pravděpodobně prodloužilo ještě minimálně o rok. Nátlak nových členů uplatňovaný také metodou skupinového vyjednávání prostřednictvím Visegrádské skupiny (což byl poměrně ojedinělý a důležitý případ uplatnění negociačního tlaku v této skupině států, jejichž zájmy v jiných případech nejsou vždy zcela totožné) však vedl k tomu, že Komise i Rada přestaly spojovat rozšíření schengenské zóny se spuštěním systému SIS II, nové členské státy tak musely pouze zajistit pokud možno bezchybné fungování již stávajícího systému SIS I ze své strany.

Hodnocení rozšíření schengenské zóny

Tento postup nebyl prost kritiky jak ze strany stávajících, tak i budoucích členů schengenské zóny, poukazující na fakt, že v tomto případě byla snaze vyjít vstříc volání nových členů EU po zrovnoprávnění v této oblasti obětována efektivita systému, který údajně neodpovídá požadavkům zabezpečení vnějších hranic EU při stávajícím stavu, kdy se tyto díky rozšíření EU posunuly až na hranice s Ukrajinou, Běloruskem a Ruskem. „Spěch“ dle kritiků nemusí přinést prospěch stávajícím ani novým členům zóny, poukazovalo se především na úroveň připravenosti nových členů, kterým připadne úkol „ostraha“ vnějších hranic EU, zejména na východě, v případě Polska a pobaltských států. Zda je tato kritika oprávněná, to ukáže budoucnost, každopádně noví členové „schengenu“ mají být podrobeni pečlivějšímu monitoringu fungování systému ze strany Komise a také Rady, která je v tomto případě rozhodujícím elementem. Některé problémy byly ještě před rozšířením zóny konstatovány v případě některých nových členských států, např. Maďarska (technické problémy s adaptací systému SIS I) či Estonska (obavy z dostatečného personálního zajištění kontrol na vnějších hranicích EU).

Legislativní pozadí

Z legislativního hlediska bylo již spíše za formalitu považováno přijetí stanoviska EP k připravenosti jednotlivých států na vstup do schengenské zóny, v případě rozšíření zóny o nové členy je dle platného primárního práva rozhodujícím prvkem Rada ministrů, stanovisko EP nemá závazný charakter.

K definitivnímu potvrzení rozšíření „schengenu“ má již z čistě formálního hlediska dojít na zasedání Rady ve dnech 6.–7. prosince. Vzhledem k tomu, že žádný z členských států během listopadového zasedání nesignalizoval problém s tímto rozhodnutím, neočekává se že by prosincová konfirmace měla jiný výsledek.

Další fázi vývoje schengenské zóny má představovat postupné spuštění systému SIS II, jehož zkušební provoz by měl být testován již od konce listopadu letošního roku, ovšem pouze ve vybraných státech, které jsou již členy „schengenu“. Prozatím se tedy testování systému SIS II tedy nebude týkat ČR. Spuštění nového systému a jeho postupné zavádění by mělo následně trvat alespoň rok, přičemž ČR jej již jako člen stávajícího schengenského systému bude muset adaptovat.

Modré karty a migrační politika EU

Listopadové zasedání Rady ministrů vnitra projednalo nástin legislativního balíčku týkajícího

se společné migrační politiky EU, který představila 8. listopadu Komise. Nové legislativní návrhy obsahují mimo jiné i plán realizace myšlenky tzv. modrých karet umožňujících imigrantům ze třetích zemí dlouhodobě pobývat na základě pracovního povolení na území EU.

Co jsou modré karty?

Modré karty by měly být obdobným nástrojem regulace pracovní migrace, jako jsou tzv. zelené karty v USA, měly by umožňovat „umístění“ kvalifikovaných pracovních sil do potřebných oborů a zabránit masové pracovní migraci ze třetích zemí. Konkrétní podoba podmínek získávání těchto modrých karet i oprávnění, která by jejich držitel automaticky získal (především právo pracovat a pobývat v různých členských státech EU) je však prozatím předmětem diskuse Rady ministrů.

Sporné body

Je zřejmé, že se bude jednat o citlivé téma vzhledem k tomu, že pracovní migrace nepředstavuje stejně závažné téma ve všech členských státech. Zatímco západní a jihozápadní Evropa se potýká s migračními vlnami pocházejícími z určitých částí světa (zejména jižní Středomoří, severní část Afriky či Blízký východ), v nových členských státech je častým problémem spíše nedostatek pracovních sil, tradiční struktura migrace je však jiná (např. ČR je častou cílovou zemí pracovních migrantů z východní Evropy, postsovětského prostoru, případně Balkánu). Existují proto obavy, že systém modrých karet bude umožňovat jakési přerozdělování „migračního břemene“ a pokus o regulaci pracovní imigrace v rámci celé EU.

Proti takové interpretaci systému modrých karet vystupoval na jednání Rady např. německý ministr vnitra Wolfgang Schäuble. Nizozemský ministr vnitra Albayrak naopak zdůrazňoval skutečnost rozdílných potřeb pracovních trhů jednotlivých členských států, v jejichž rámci představuje také nezaměstnanost značně individuální problém (není jen výsledkem migračních tlaků, ale také odrazem velkorysé a demotivující povahy sociálního systému apod.).

Podle předběžných návrhů by se ovšem prozatím systém modrých karet měl podobně jako v USA týkat především profesí vyžadujících vysokou kvalifikaci, což vzbudilo kritiku zástupců některých členských států poukazujících na to, že právě hranice mezi vysoce kvalifikovanou a méně kvalifikovanou profesí není v předloženém návrhu Komise dostatečně stanovena a předložená kategorizace je nejasná. Nebere také příliš v úvahu specifické potřeby poptávky trhů práce v příslušných členských státech.

Svým držitelům by karty měly umožňovat využívání některých socio-ekonomických výhod, jež jsou dostupné pracovníkům z řad občanů EU (zde je upozorňováno na prozatím nedostatečné vyjasnění např. způsobu fungování penzijního systému, do jaké míry by modré karty de facto vyprovokovaly tlak na následnou výraznější harmonizaci penzijních systémů a podmínek jejich fungování v rámci celé EU). Měly by samozřejmě umožňovat snadnější pohyb napříč hranicemi členských států EU (což souvisí i s faktorem rozšíření schengenské zóny, které se od 21. prosince 2007 týká na pozemních hranicích také ČR) a scelování rodin. Za držitelem modré karty by se tak za zvýhodněných podmínek mohla přistěhovat i jeho nejbližší rodina. Po uplynutí dvou let by pak držitel modré karty měl získat právo ucházet se o práci i mimo konkrétní stát, v němž pracovní povolení získal, tedy na celém území EU.

Zde je třeba opět poukázat na fakt, že pokud by po zavedení modrých karet nadále v některých členských státech přetrvávaly existující bariéry volnému pohybu pracovních sil, mělo by se jednat o fundamentální porušení primárního práva. „Neobčané“ EU by totiž byli v užívání jedné ze čtyř základních svobod, kterou je v tomto případě svoboda pohybu pracovních sil, zvýhodnění oproti občanům EU, což by mělo být z hlediska základních principů platného primárního práva EU nepřijatelné. Na druhé straně dosavadní návrh počítá s tím, že členský stát, v němž původní modrá karta vydána nebyla, by mohl na základě vlastního rozhodnutí požadovat od imigranta přezkoumání podmínek, za nichž pracovní povolení získal, imigrant by tak de facto po přechodu do jiného členského státu musel absolvovat celou proceduru znovu, což „svobodný“ účinek modrých karet poněkud oslabuje. I to je nyní předmětem kritiky adresované předběžnému návrhu Komise.

Diskuse o společné migrační politice EU je každopádně v takto konkrétní podobě již jednotlivých předložených návrhů v počátcích. Lze očekávat její pokračování, které nepochybně ovlivní i změny primárního práva, jež přinese Lisabonská smlouva, která počítá také v oblasti legální migrace s rozšířením mechanismu hlasování kvalifikovanou většinou a spolurozhodování EP, což ovlivní i negociační strategie a postoje jednotlivých členských států k legislativnímu balíčku.

2.3 ROZŠÍŘOVÁNÍ EU

Turecká otázka

S novým pro reformním prezidentem a zvolenou vládou se silným mandátem se Turecko snaží posouvat stále blíž svému cíli, tedy Evropské unii. Turecko zahájilo přístupová jednání společně s Chorvatskem v roce 2005.

Postoj Komise

Podle zprávy k rozšiřování Unie, kterou na začátku listopadu vydala Komise, Turecko stále zaostává především v dodržování lidských práv a práv menšin, v zajištění kulturní diverzity, v úpravě práva na svobodu slova a vyjadřování, v harmonizaci vztahů s Kyprem. Právě nechvalně známý článek 301, který umožňuje trestat za „urážku“ Turecka, Komise považuje za nepřijatelný a domáhá se jeho zrušení anebo změny. Komisař Rehn zdůraznil, že je v Evropě nepřijatelné, aby byli novináři, spisovatelé a další stíháni za kritické a nenásilné vyjadřování svých názorů. Turecký ministr hospodářství Simsek prohlásil, že je jeho země ochotna tento článek zrušit. To, zda Komise otevře kapitolu justice a lidských práv k dalším vyjednávání, je podmíněno reformou tureckého trestního zákoníku. Práva kurdské menšiny a nemuslimských obyvatel nejsou také dostatečně zajištěna. Na druhou stranu, Unie otevře méně kontroverzní kapitoly ochrany spotřebitele a zdraví a Trans-evropských sítí (TEN). Zpráva Komise se nevěnuje současným napjatým vztahům mezi tureckými a kurdskými radikály v Iráku.

Pozice Turecka

Turecko potvrdilo svoje odhodlání v reformách pokračovat, avšak zdůraznilo, že by přístupová jednání neměla být vedena podle preferencí jednotlivých států, maje na mysli Francii, Německo nebo Rakousko, které by uvítaly pouze preferované členství Turecka.

Finský komisař Rehn však zdůraznil, že očekává, že členské státy budou postupovat podle sjednaného postupu, tedy, jednotlivé kapitoly budou otevřeny k jednání, pokud jsou technicky připraveny. Zástupci Unie se shodují na tom, že současná vláda musí pokračovat v procesu, který byl v minulém roce kvůli volbám zpomalen. Právě dvoje turecké volby dokázaly posun Turecka k demokratickému uspořádání.

Podle Simseka bude Turecko připraveno přijmout evropské acqui již v roce 2014. Reagoval tak na záměr prezidenta Sarkozyho ustavit tzv. „skupinu moudrých mužů“, která by zkoumala vyhlídky Unie a dopady jejího případného rozšíření v horizontu

roku 2020. O ustavení této skupiny se bude jednat na prosincovém summitu Evropské rady. Turecko se obává, že se k němu EU obrátí zády a upozorňuje na vlnu nedůvěry, kterou by tento obrat unijní politiky způsobil u turecké veřejnosti.

Komisař Rehn je k myšlence ustavit skupinu „moudrých“ skeptický. Podle něho by tato skupina měla přirozeně dospět k závěru, že další rozšíření Unie není vzhledem k rostoucím problémům (klimatické změny, energetika, mezinárodní zločin, stárnoucí populace) hrozbou, ale součástí možných řešení. Sarkozyho návrh podporuje německá kancléřka Merkelová, avšak zatím není jisté, kdo by ve skupině 10 až 12 lidí měl být.

2.4 VNĚJŠÍ VZTAHY EU

Katarské kolo WTO

Na přelomu října a listopadu se odehrávala v Ženevě některá důležitá jednání v rámci tzv. katarského kola WTO, známého také jako „kolo z Dauhá“.

Politické pozadí

Katarské kolo se po summitu v Hong Kongu v prosinci 2005, věnovaném převážně řešení otázek volného trhu se zemědělskými výrobky, na téměř dva roku ocitlo v patové situaci. Jednání zkomplikovaly především otázky snížení celních bariér přístupu průmyslových výrobků tzv. vyspělého světa na trhy nově rostoucích zemí někdejšího třetího světa (progresivní státy Jižní Ameriky, jihovýchodní Asie, Čína), posílení ochrany duševního vlastnictví v rámci obchodu průmyslovými výrobky, požadované opět ze strany EU či USA, a otázky další liberalizace světového obchodu se službami, především v oblasti finančních služeb, ochrany investic a kapitálových toků.

Ústupky v požadovaných oblastech podmiňovaly progresivní státy třetího světa (reprezentované především tzv. skupinou G20, k níž náleží právě země Latinské Ameriky, jižní a jihovýchodní Asie) právě výraznými posuny na poli světového obchodu se zemědělskými výrobky ze strany EU a USA, a to především v podobě postupného úplného odstranění výrobních subvencí a snížení celních bariér pro obchod se zemědělskými produkty (citlivá otázka zejména pro EU z hlediska přetrvávající komunitární preference v oblasti SZP) a také určitého snížení přímých podpor zemědělských producentů, zejména podpor konkrétních komoditních odvětví (problém podpory amerických pěstitelů bavlny). Současné silné postavení států někdejšího třetího světa,

reprezentovaných zejména skupinou G20, které se projevuje i silou jejich koaličního potenciálu, v praxi znamená, že tyto státy dnes tvoří v rámci WTO silného aktéra, jenž nutí státy někdejšího tzv. prvního světa (EU, USA, Japonsko) stále více k přizpůsobení.

Patrné je to zvláště v oblasti zemědělství, kde se EU v průběhu minulých let střetla také s požadavky USA, aby ustoupila v některých citlivých oblastech (zatímco pro USA je z hlediska požadavků WTO problémem zejména praxe relativně šetrných přímých podpor konkrétních komodit, vnější obchodní vztahy se v zemědělské oblasti vyznačují liberálnějším charakterem než v případě EU, u EU jsou jejím největším problémem subvencovaný vývoz a celní zatížení dovozu zemědělské produkce ze třetích zemí).

Závěry dosavadních jednání

Přesto komplikovaná jednání v Ženevě během podzimu 2007 přinesla po počátečních neúspěších některé výsledky. Přiblížila se zejména dohoda mezi EU a USA v zemědělské oblasti a k posunům by mohlo dojít i v dalších citlivých oblastech.

Prozatím jednání ustrnula zejména na snahách o jakýsi „výměnný obchod“ v podobě ústupků v oblasti obchodu se zemědělskými produkty ze strany skupin vyspělých zemí za odbourávání celních bariér a ukončování protekcionismu vůči dovozu průmyslových výrobků u států skupiny G20.

Poněkud stranou zájmu zůstává oblast služeb, bez klíčových dohod v této oblasti však USA a EU nehodlají přistoupit k závěrečné multilaterální dohodě, která by měla celé kolo uzavřít, což může dále prodlužovat jeho průběh. Nepochota států třetího světa a skupiny G20 doplnit ústupky v oblasti celní zátěže průmyslového dovozu či ochrany duševního vlastnictví také větší vstřícností v otázce obchodu se službami tak jednání dále komplikuje.

Summit EU – Rusko

Portugalsko v říjnu hostilo ještě jeden důležitý summit: Poněkud stranou zájmu vzhledem k lisabonské neformální schůzce Evropské rady se 26. října odehrála poslední schůzka hlav evropských států a vlád s Vladimírem Putinem ve funkci ruského prezidenta. Na jaře 2008 končí druhé Putinovo funkční období.

Sporné body ve vztazích EU–Rusko

Ve vztazích Ruska a EU přetrvává v poslední době řada sporných bodů, které se týkají energetické politiky (především v souvislosti s navrhovanou legislati-

vou Komise týkající se liberalizace trhů s energiemi, podle které by na pravidla vlastnického unbudlingu, oddělení produkce od transportu energetických zdrojů také v oblasti zemního plynu, měl recipročně přistoupit i ruský plynárenský koncern Gazprom, vlastněný majoritně ruským státem a tvořícím podle komentátorů ruské politické scény i některých opozičních představitelů jakýsi „stát ve státě“). Na ruské straně přitom prezident Putin nešetří sebevědomější rétorikou vzhledem k prosincovým parlamentním volbám, jež (jak je v Rusku zvykem) připraví půdu pro nadcházející jarní prezidentské volby. Putinova rétorika je tak v řadě oblastí (vztahy s EU nevyjímaje) určena do značné míry také ruskému publiku. EU a její političtí představitelé si na druhé straně uvědomují poněkud oslabenou pozici, do níž se EU dostala ve vztazích s Ruskem vzhledem k existující energetické závislosti. Po výměně vládní garnitury v Německu se tak EU stále častěji pokouší o hledání alternativních cest pro diverzifikaci energetických dodávek nejen v oblasti zemního plynu, ale také ropy (projekt Nabucco, jednání o změnách trasy ropovodu Odessa-Brody apod.). Ruská strana by se přitom jen těžko smířovala se ztrátou některých již „dobytných“ ekonomických pozic ve vztahu k evropskému trhu nejen v oblasti energetických surovin.

Výsledky summitu

„Rozlučkový“ summit tedy konkrétní výsledky nepřinesl, spíše potvrdil, že přetrvávají rozpory v otázce podmínek investičního přístupu ruského státního plynárenského monopolu na evropský trh v souvislosti s procesem liberalizace trhu s energiemi i v mezinárodněpolitických otázkách (otázka statusu Kosova, na níž se většina členů EU a také oficiální hlas Komise s ruským postojem rozcházejí). Neřešená zůstala také otázka zákazu přeletů nad ruským územím v rámci transsibiřských koridorů, který Rusko uplatňuje, jen malý postup byl zaznamenán v otázce veterinární a fytosanitární certifikace produktů dovážených do Ruska z EU.

Zde má ruská strana problém hlavně s dovozem polského masa a masných výrobků, Polsko dle její interpretace není schopno adekvátně zajistit monitoring dodržování požadovaných norem. Tento obchodní spor bývá vykládán jako bilaterální záležitost, v níž Rusko určitým způsobem „oplácí“ Polsku jeho ostrý postoj prosazovaný ve vztazích EU-Rusko na nadnárodní úrovni (kritika atributů ruského politického systému, sympatie vůči začleňování Ukrajiny do západních integračních struktur a podpora tamních prozápadních politických elit, polské veto vůči původnímu návrhu nové smlouvy o partnerství a spolupráci (PCA) mezi EU a Ruskem).

Posun nezaznamenala ani otázka přípravy nového smluvního rámce vztahů, která je právě po polském vetu zablokována. Její možné odblokování proto bude zřejmě úkolem až pro Putinova nástupce, platnost stávající smlouvy přesto vyprší s rokem 2008. V samém závěru summitu prezident Putin mírně šokoval své evropské partnery ještě dalším návrhem, nabídkou na zřízení organizace pro monitoring demokracie v EU a jejích členských státech, financované Ruskem.

Snad s trochou ironie se tak dotkl kritiky úrovně demokracie v Rusku přicházející z pozic EU a dalších organizací, zejména OBSE, která by měla dohlížet i na konání ruských voleb, ruská strana jí však tento úkol podle některých zpráv příliš neulehčuje, spíše naopak.

Hodnocení summitu

Sporné body dialogu obou stran tedy přetrvávají. V současnosti je politický systém RF poznamenán narůstající centralizací, koncentrací moci a také ambicemi v zahraniční politice, v níž Putinovo Rusko ve vztahu k EU poměrně umně využívá v taktickém i strategickém smyslu nástrojů tzv. měkké moci, i když tyto tendence nelze v ruské zahraniční politice spatřovat jako jakési náhlé překvapení, ale spíše výslednicí možnosti využít existující slabosti EU v oblasti tzv. hard power na jedné straně, a současného personálního složení a převažující ideové orientace ruských elit na straně druhé (důležitá role tzv. siloviků a osob s minulostí angažmá především v sovětských tajných službách v okolí prezidenta, popularita geopolitiky u tvůrců ruské zahraniční a bezpečnostní politiky, marginalizace liberálů na ruské politické scéně). Odlišné chápání ekonomických nástrojů coby nástrojů zahraniční politiky a strategie ze strany EU a Ruska tak vyplývá ze samotných podstat systému vládnutí v obou entitách (byrokraticko-ekonomická integrační struktura nedisponující politickými atributy státu na jedné straně a stát s velmocenskou tradicí i ambicí, jež se projevují i v chápání úlohy diplomacie a role mocenských nástrojů v zahraniční politice, na straně druhé).

2.5 VOLNÝ POHYB PRACOVNÍCH SIL

O otázce volného pohybu pracovních sil se na přelomu října a listopadu hovořilo především v souvislosti s otevřením lucemburského trhu práce a po zveřejnění šetření týkajícího se práce načerno.

Nedeklarovaná práce

Pokud jde o nedeklarovanou práci, Komise vyhlášením několika doporučení 24. října reagovala na vypracování šetření Eurobarometru, z něhož vyplynulo, že černá práce je v rámci EU problémem – byť se v různých zemích a/nebo sektorech projevuje s různou intenzitou (v deseti zemích – převážně jižní Evropy – nicméně dosahuje až podílu 15 % HDP).

Komise v této souvislosti doporučila, aby členské státy snížily administrativní nároky spojené se zaměstnáváním včetně daní z příjmu, aby (ty, kterých se to týká) přehodnotily přechodná období na volný pohyb pracovních sil, jež uplatňují od rozšíření EU v roce 2004 a 2007, a aby spolupracovaly se sociálními partnery (především pak s odbory), již situaci na poli práce načerno poměrně dobře znají.

Kromě toho Komise doporučila vytvoření Evropské platformy pro spolupráci úřadů práce a začlenění boje proti práci načerno mezi společné principy konceptu flexicurity (blíže viz předcházející monitoringy).

Otevření lucemburského trhu práce

Otevření lucemburského trhu práce a částečné uvolnění restrikcí ze strany Německa (viz předcházející monitoringy) lze považovat za krok v souladu s doporučeními Komise, byť z hlediska ČR jej rozhodně nelze považovat za dostatečný. Lucembursko přece jen nepatří mezi země s (početně) velkým trhem práce.

Úplné nebo částečné restriktce přetrvávají v Belgii, Dánsku, Francii, Německu a v Rakousku, a to navzdory faktu, že nejsou ekonomicky obhajitelné, což již několikrát konstatovaly studie na toto téma (ve světle těchto skutečností je pak poněkud paradoxní, že česká Poslanecká sněmovna 26. října souhlasila s novelou zákona o zaměstnanosti, jež by měla umožnit jednostranné omezení přístupu na český trh práce pro cizozemce ze států EU).

Pokud jde o naplnění dalších doporučení Komise, nelze zapomínat, že mnohé z problémů, s nimiž se členské státy při řešení otázky černé práce setkávají, pramení z restriktivních požadavků přijatých na úrovni EU – právě na základě legislativní iniciativy Komise.

Z mnoha relevantních příkladů lze jmenovat např. právě revidovanou směrnici o pracovní době. Navíc z reakce Komise na zveřejněné výsledky šetření je patrná tendence prosadit při řešení problematiky nedeklarované práce vlastní, členským státům ne vždy vyhovující postupy. Do této kategorie spadá i otázka flexicurity, o níž se v EU v současnosti vedou dlouhé debaty, včetně fundamentální diskuse na téma smysluplnosti celého konceptu propojujícího

(zjednodušeně řečeno) vizi flexibilního pracovního trhu a adresnější ochrany pracovníků.

Kauza rumunských přistěhovalců na italském území

V souvislosti s otázkou volného pohybu osob je třeba zmínit i kauzu, která vzbudila pozornost ve strukturách EU (především Komise a Evropského parlamentu), na přelomu října a listopadu. Týká se problému nárůstu počtu občanů rumunské národnosti po rozšíření EU v roce 2007 na území Itálie. Itálie sice uplatnila vůči Rumunsku a Bulharsku přechodné období na volný pohyb pracovních sil, přesto zaznamenává v poslední době rostoucí počet osob přicházejících na italské území z Rumunska, v některých regionech se vytvářejí především komunity rumunských Romů a také osob zabývajících se trestnou činností. Problémy vyvolalo umožnění uplatnit v některých regionech mimosoudní rozhodnutí o okamžitém vyhoštění občanů rumunské národnosti, např. na základě spáchání kriminálního činu.

Tato možnost vyvolala debatu, zda je takový postup přípustný, vzhledem k tomu, že Rumunsko je již nyní členským státem EU. V rámci plenárního zasedání EP byla projednávána společná rezoluce několika parlamentních frakcí vyjadřující se k rozhodnutí italské vlády umožnit mimosoudní rozhodování o vyhoštění rumunských občanů, Komise reagovala deklarací poukazující na právo občanů členského státu na svobodu pohybu v rámci EU.

Postoj institucí EU

Zajímavý je postoj italského komisaře Frattiniho, který (ač by dle primárního práva měl vykonávat funkci jakési nadnárodní figury) zaujímal v rámci zmíněných kritických hlasů k rozhodnutí italské vlády poměrně vlažný až neutrální a vyčkávací postoj. Zmíněná kauza ilustruje, že jakési paušální řešení v podobě přechodného období na volný pohyb pracovních sil zdaleka neodstraňuje problémy, které migrace (nejen pracovní) přináší. Jedná se především o otázku migračních tradic občanů příslušných států a problém projevující se v individuálním kontextu, k jehož řešení uplatnění či neuplatnění zmíněného přechodného období příliš nepřispívá.

2.6 ZEMĚDĚLSTVÍ**GMO a pozice EU**

Otázka geneticky modifikovaných plodin, jejich přístupu na volný trh EU a autorizace používání geneticky modifikovaného osiva k pěstování

těchto plodin v rámci EU jako takové představuje jednu z nejspornějších dílčích otázek vyskytujících se v rámci agendy sporů, jejichž aktérem je EU na půdě WTO. V průběhu podzimu se spor o používání a dovoz geneticky modifikovaného osiva vyhroutil především mezi EU a USA.

Podstata sporu EU–USA

Ze strany USA je problémem především skutečnost, že Komise nemá prozatím účinné nástroje, které by přiměly členské státy odvolat stanovené bariéry přístupu geneticky modifikovaného osiva a plodin na svůj trh, pokud se takto rozhodnou. Rozhodnutí prozatím náleží domácím autoritám, z toho důvodu některé členské státy nadále uplatňují zákaz jejich dovozu na svůj trh, příkladem může být Rakousko. Komise má coby nadnárodní autorita možnost pouze žaloby u Evropského soudního dvora pro nedostatečnou implementaci platné legislativy upravující pohyb GM plodin a osiv na vnitřním trhu EU.

V listopadu upozornil na možnost zkomplikování transatlantických vztahů kvůli trvajícím zákazům přístupu GM plodin a osiv na trh některých členských států EU francouzský prezident Sarkozy, Francie totiž hodlá jako další z členských zemí uplatnit moratorium na dovoz jednoho z druhů GM kukuřice, jejíž osivo produkuje známý americký koncern Monsanto specializující se na vývoj GM odrůd.

Obava Komise o dobrý stav transatlantických vztahů přitom souvisí i se současnými ženevskými jednáními v rámci Katarského kola WTO, kde klíčová dohoda o odbourávání vývozních subvencí v zemědělské oblasti a snižování vstupních cel závisí právě na dohodě EU a USA. Souvisí také s jednáním mezi EU a USA o některých dalších sporných otázkách týkajících se převážně zemědělského obchodu (spor o dovoz hovězího masa z chovů používajících růstové hormony apod.).

Další zemí, s níž se EU na půdě WTO dostává do sporů kvůli GM plodinám je Čína, EU totiž trvá na testování dovážené rýže z obavy před kontaminací GM rýží, proti zavedeným přísným kontrolám majícím zabránit průniku této rýže na evropský trh přitom protestují jak Čína, tak USA. Otázka GM plodin představuje jednu z nejspornějších otázek nejen v oblasti ekologie, ale také z hlediska fungování světového obchodu zemědělskými produkty. Bariéry dovozu GM plodin a protesty proti jejich využívání bývají považovány na jedné straně za další z novodobých nástrojů pro vytváření bezcelních bariér světovému obchodu. Odpůrci GM plodin naopak upozorňují stále na nedostatečnou probádanost následků jejich používání.

Postoj EU k problematice GMO

V EU nyní existuje až 430 tzv. zón bez GMO, v nichž je zakázáno pěstovat tyto plodiny kvůli možnosti kontaminace nemodifikovaných plodin či osiv prostřednictvím pylu či osiva.

Odpůrci GMO v EU přitom sami přiznávají, že světový obchod s GMO již v současnosti dospěl do fáze, v níž např. u dovážené sóje jen asi čtvrtinu celého objemu této obchodované komodity lze považovat za prostou GMO. Je tedy otázkou, zda v tomto případě podobné kampaně zákazu dovozu, ale i pěstování a experimentů s GMO mají nadále smysl. EU v této oblasti uplatňuje poměrně přísná měřítká, povoluje experimentování pouze s některými druhy GMO (pouze určité povolené odrůdy GM kukuřice na výrobu krmiv, ale také např. GM brambory určené na ryze technickou výrobu bramborového škrobu). ČR přitom náleží k relativně progresivním členům z hlediska ochoty experimentovat v této oblasti.

Debaty o GMO na mezinárodní úrovni

Dalším impulzem k možnému uvolnění především legislativních bariér týkajících se GMO může být i současná diskuse na poli organizace FAO, která je součástí organizační struktury OSN, zda pod vlivem nezadržitelného světového boomu produkce a obchodu s GMO nerevidovat tzv. Codex alimentarius.

To je dosud nejvýznamnější závazný dokument upravující na mezinárodní úrovni pravidla pro autorizaci a klasifikaci zemědělských osiv a plodin určených k potravinářským účelům, který otázku GMO prozatím závazným způsobem neřeší. Zákaz GMO jeho prostřednictvím v současnosti již očekávat rozhodně nelze (vzhledem k zájmům velkých producentů GMO, k nimž v současnosti nenáleží jen USA, ale také progresivní státy třetího světa, jako je Brazílie, Čína, ale i Indie), spíše se diskutuje o zohlednění nové kategorie, kterou by zahrnovala osiva kontaminovaná GMO, výsledkem jejichž používání je následně produkce výrobků se stopami genetické modifikace.

Reforma společného trhu s vínem

Do dalšího stadia dospěla v rámci jednání Rady ministrů 22. října debata o připravované reformě společného trhu s vínem. Tentokrát se do centra debaty dostalo téma, které zřejmě nejvíce zajímá české a především moravské vinaře: výrobní postupy a především doslazování vín.

Spor o doslazování a dokyselování vín

Vinaři chladnějších oblastí produkční zóny B, kam náleží i moravská pěstitelská oblast, od počátku odmítali snahu Komise i některých států v rámci Rady zakázat tradiční doslazování vína řepným cukrem a jeho nahrazení doslazováním vinným moštem, které je obvyklé v teplejších pěstitelských oblastech Německa či střední Francie. V případě úplného zákazu doslazování vína řepným cukrem by byla jedinou možností vinaře z chladnějších oblastí zóny B buďto úplná rezignace na výrobu doslazovaného stolního vína a soustředění na produkci jakostních a zejména přívlaskových vín, což je však možnost, kterou v příslušných oblastech v poslední době umožňují klimaticky relativně příznivé roky, není však vzhledem k podnebným podmínkám zcela prosta rizik.

Pokud by se vinař nadále rozhodl pokračovat ve výrobě stolního doslazovaného vína, riskoval by, že se jeho výroba díky doslazování moštem neúměrně prodraží. Varianta rezignace na výrobu stolních vín a soustředění na produkci kvalitnějších přívlaskových vín má přitom své příznivce i odpůrce, příznivci poukazují na fakt, že z potravinářského hlediska je rezignace na doslazování cukrem skutečně vhodnějším postupem. Upozorňují na skutečnost, že doslazování není jediným výrobním postupem, v němž neexistuje mezi členskými státy shoda na pravidlech, dalším z nich je naopak dokyselování vína a používání kyseliny citronové v oblastech severní a jižní Itálie či některé specifické výrobní postupy používané např. v rakouských a německých produkčních oblastech. Vhodnou cestou by proto mělo být zcela nové nastavení pravidel výroby a enologických postupů, které by umožňovalo stávajícím členským státům prosadit některé výjimky odrážející produkční tradice a možnosti vzhledem ke klimatickým podmínkám té které oblasti.

Legislativní pozadí

Podobný postup sektor vína prodělal již v rámci dílčí reformy z roku 1999, tehdy však pochopitelně ČR a další nové členské státy nebyly členy EU, nemohly tedy pro sebe příslušné specifické výjimky v rámci reformy prosadit. Současný návrh počítá se zavedením relativně striktních pravidel právě v oblasti doslazování, což je odlišný postup než v roce 1999 a poměrně oprávněně jej někteří producenti považují za cestu, jak zkomplikovat konkurenční působení stolních vín z nových členských států.

Postoje členských států

Odpůrci zákazu z řad některých států pěstujících víno buďto v chladnějších oblastech (Nizozemí), případně vůbec (státy severní Evropy) upozorňo-

vali proto na jeho kontraproduktivitu a likvidační charakter vůči vinné produkci v některých státech a přikláněli se k méně regulační variantě, kterou by bylo označování vín doslazovaných řepným cukrem. Výsledná úvaha, zda konzumovat takové víno, či ne, by byla ponechána na spotřebiteli. Další skupina odpůrců tohoto zákazu pak relativně logicky upozorňuje na skutečnost, že tato varianta nijak neřeší problém přebytků vína produkovaného v jižních státech EU, jehož nákladná likvidace destilací pohltí téměř polovinu všech ročních nákladů v sektoru vydaných z rozpočtu EU.

Během následného jednání Rady se proti úplnému zákazu doslazování vín řepným cukrem vyslovilo s různou intenzitou až 20 států. Z řad velkých producentů artikulovala připomínky také Francie, která je sice známa velkou produkcí vína z jižních oblastí spadajících do zóny C, její střední a severní oblasti však leží i v chladnějších pásmech zóny B. Naopak úplný zákaz doslazování cukrem podle očekávání požadovaly Itálie, Malta, Španělsko, Řecko a Kypr.

Tyto skutečnosti tak poměrně dobře ilustrují zcela rozdílné potřeby různých států v tomto citlivém zemědělském sektoru. Řada otázek, včetně zákazu doslazování vína cukrem, tedy nadále zůstává otevřená.

Další sporné otázky návrhu

Dalšími otázkami řešenými v rámci zasedání Rady ministrů zemědělství byl v případě reformy vinného sektoru plán likvidace 200 000 ha vinic v rámci EU vyklučováním (původní plán zahrnoval dvojnásobek) či otázka přímých plateb v sektoru, který doposud nepodléhal inovacím, jež v rámci SZP přinášely McSharryho či Fischlerova reforma zavádějící přímé platby a oddělení financování od produkce. Důležitý je též spor týkající se dalšího pokračování zákazu nové výsadby a obnovování vinic, který platí do roku 2010.

Komise má v plánu postupné uvolnění práv na výsadbu v letech 2013/2014, což vítají zejména menší producenti vína, větší producenti potýkající se s přebytky však poukazují na to, že uvolnění práv na výsadbu je v rozporu s plánem likvidace části stávajících vinic vyklučováním.

I zde mezi státy přetrvávají rozpory, pro Portugalsko coby předsednickou zemi tak bude poměrně obtížné sestavit první výslednou podobu společného stanoviska, opatřenou všemi (často protichůdnými) připomínkami v Radě ministrů, které má Rada projednávat v listopadu. Není vyloučeno ani to, že schválením konečné verze stanoviska Rady debata o víně neskončí a že se znovu dostane na pořad jednání při diskusích

o střednědobé revizi SZP během francouzského a následně i českého předsednictví v letech 2008/2009.

2.7 ZMĚNY KLIMATU A EVROPSKÁ UNIE: POSLEDNÍ VÝVOJ

V průběhu října a listopadu se na úrovni EU intenzivně debatovalo o problematice změn globálního klimatu a o roli, jíž by měla Unie hrát. Diskuse se přitom vedly nejen „dovnitř“ EU (směrem k jejím členským státům), ale i „navenek“ (vůči mezinárodnímu společenství).

Na následujících řádcích komentujeme jen nejzásadnější související otázky.

Reulova zpráva

Prvním z relevantních kroků bylo v tomto směru přijetí Reulovy zprávy o zdrojích konvenční energie plénem EP 24. října.

O daném dokumentu jsme informovali již v předcházejícím monitoringu (po hlasování v příslušném výboru) v souvislosti s faktem, že po Komisi dochází i v rámci EP k názorovým posunům ve věci (re)akceptace energie z jádra a fosilních paliv, byť na technologicky vyšší úrovni, a to za účelem zajištění „ekologicky šetrných“ dodávek elektrické energie.

Reulova zpráva doplnila dvě předcházející zprávy (Vidal Quadrasovu o trzích s plynem a elektřinou z července 2007 a zprávu Thomsenové o obnovitelných zdrojích energie ze září 2007) a postavila se především za využití technologie CCS (carbon capture and storage) spočívající v ukládání CO₂ pod zemským povrchem.

EP vyzval Komisi k předložení příslušných legislativních návrhů zahrnujících možnost kofinancování CCS z veřejných zdrojů, a to včetně výzkumu této technologie. Navzdory těmto požadavkům se nicméně předpokládá, že CCS bude komerčně využitelná nejdříve v roce 2020. Navíc ne všichni poslanci s touto technologií souhlasí: buď ji považují za nerealistickou a/nebo finančně náročnou a ve svém důsledku diskriminující nové členské státy, které – nota bene – podle některých názorů za posledních dvacet let učinily na poli ochrany životního prostředí a čistoty ovzduší mnohem větší pokroky než tzv. staré členské státy EU, byť jejich výchozí pozice byla výrazně odlišná.

Daviesova zpráva

Druhá aktivita týkající se otázky globálního oteplování a boje proti němu vzešla podobně jako Reulova zpráva z EP. Plénem 24. října schválilo i Daviesovu zprávu, jejímž cílem je snížit produkci emisí CO₂ u automobilů. Po dlouhých diskusích,

trvajících prakticky celý rok, bylo přijato následující řešení: snížit produkci emisí CO₂ u všech aut na 125 g/km s platností od roku 2015.

Původní návrh počítal se 120 g od roku 2012. V tomto směru se jedná o „rozvolnění“ zamýšleného opatření, nicméně nyní nemělo být povoleno, aby automobilkám s dosažením stanoveného limitu „pomáhal“ jiný výrobce, např. producent pneumatik, jejichž kvalita má údajně rovněž vliv na celkovou produkci CO₂ při používání automobilu. Přijatou zprávu kritizovali podle očekávání pouze zelení; ostatní politické skupiny v EP proti její akceptaci zásadně nevystoupili.

Klíčové bylo, že se proti nepostavili němečtí poslanci, v jejichž zemi jsou koncentrováni výrobci, kteří primárně produkují vozy s vyššími emisemi CO₂. Význam ostatních národních delegací nebyl v tomto ohledu považován za podstatný, byť samotný záměr, jenž má být příští rok inkorporován do příslušného legislativního návrhu, potenciálně zasahuje mimo německé producenty i další země s rozvinutým automobilovým průmyslem, mj. i ČR.

Navíc některé „doplňkové“ návrhy typu snížení maximální povolené rychlosti na 130 km/h či povinné informování zákazníků o ekologických normách automobilů (spotřeba paliva a množství emisí CO₂; obdoba informací na cigaretových krabičkách) mohou mít ještě širší – a zdaleka nikoliv jen pozitivní – dopad.

Ostatně právě v tomto smyslu na Daviesovu zprávu reagovali zástupci médií (EPC, EGTA) obávající se v důsledku přísnějších pravidel pro automobilovou inzerci výrazně nižších příjmů z reklamy, aniž by v praxi došlo k jakýmkoli meritorním změnám. Obdobný argument vzešel i od Asociace výrobců automobilů (ACEA), jež jej doplnila konstatováním, že „ekologický akcent“ při inzerování nových produktů hraje již dávno významnou roli, aniž existuje k tomu jakákoli preskriptivní norma.

Trestní opatření za přečiny v oblasti životního prostředí

Třetí výstup unijních institucí se problematiky změny klimatu dotýká jen sekundárně, nicméně nikoliv méně pronikavě. Evropský soudní dvůr 23. října potvrdil dva roky staré rozhodnutí, podle něhož má Komise právo po jednotlivých členských státech vyžadovat trestní opatření v případech, že dojde k přečinům v oblasti životního prostředí.

Je sice pravda, že v daném případě se jednalo o znečištění moře a Komise verdiktem nezískala pravomoc stanovovat charakter a výši trestů, nicméně s ohledem povahu aktivit ESD jde o zásadní

předěl v tom smyslu, že může – a pravděpodobně bude – „vyzařovat“ i do jiných oblastí, minimálně pokud je o samotnou sféru ochrany životního prostředí. Formální skutečnost, že rozsudky ESD nevytvářejí precedenty, je vedlejší. Ostatně už v únoru 2007 Komise předložila legislativní návrh, jenž by měl danou otázku na úrovni EU upravit, a nová Lisabonská smlouva by jí v tomto ohledu měla akční rádius ještě rozšířit.

Konzultace týkající se externalit dopravy

Čtvrtou významnou iniciativou, jež naopak s otázkou globálního oteplování souvisí úzce, bylo zahájení konzultace týkající se externalit dopravy, resp. jejich zahrnutí do nákladů jejich producentů tak, aby bylo možné jednoznačně určit, které módy dopravy patří mezi ekologicky šetrné a které naopak ne.

Komise hodlá v průběhu příštího roku předložit legislativní návrh, jenž by se danou otázkou zabýval. Konzultace potrvá do konce letošního roku s tím, že jejím ústředním bodem má být především způsob zpoplatnění použití silniční infrastruktury coby „prostředku“ ekologicky nešetrné silniční dopravy. Konzultace přímo souvisí se směrnicí o využití dopravní infrastruktury nákladními automobily (1999/62 ve znění 2006/38), resp. s jejím ustanovením (článek 11), že do dvou let, co norma vstoupí v platnost, bude předložen legislativní návrh, jenž zavede obecný model výpočtu externích nákladů souvisejících s dopravou. Tato lhůta má vypršet 10. června 2008.

Navzdory tomu, že se v rámci konzultace obecně hovoří o dopravě jako takové, lze (i s ohledem na její bázi) předpokládat, že její výsledky, s nimiž se počítá coby s podklady pro novou legislativní iniciativu, budou nabízet řešení primárně v oblasti silniční dopravy.

Ostatně odpovídá tomu i formulace jednotlivých otázek, jež ve své většině primárně akcentují situaci právě v silniční dopravě, popř. dopravě letecké, s níž se již nyní počítá v rámci „rozšířeného“ obchodování s emisními povolenkami nejpozději po roce 2011 (dané otázce se ostatně věnovalo plénum EP 13. listopadu).

Konzultace zahrnuje nejen otázky týkající se toho, co za externality považovat (uvažuje se např. o zácpách, nehodách či znečištění ovzduší), ale i jak konkrétně je zpoplatňovat (mj. daně či poplatky za dodání služeb spjatých s dopravou), kdo by měl zvýšené náklady nést a jak naložit s prostředky, jež budou vybrány (reinvestovat je bez dalšího do infrastruktury, nebo je využít jinak).

Za pozornost stojí i obecný fakt, že sama konzultace je faktickou reakcí na neshody, které doprovázely

přijímání směrnice 2006/38. Pro uzavření negociací proto Rada i EP souhlasily s odložením řešení dané otázky na pozdější dobu.

Důsledky neimplementace směrnice IPPC

Zapáté Komise zveřejnila informaci, že většina členských států do října 2007 náležitě neimplementovala směrnici týkající se integrované prevence a kontroly znečištění (Integrated Pollution Prevention and Control, IPPC) z roku 1996, a proto při zamýšlené revizi patrně zváží zpřísnění sankcí za její nedodržování. Směrnice se přitom dotýká celé řady průmyslových, ale i zemědělských (zpracovatelských) podniků, již už v současnosti mají s jejím naplňováním potíže.

Důvodem je poměrně složitá procedura stanovování limitů na znečištění. Jsou sice určovány na národní úrovni, ovšem podle dokumentů (tzv. BREFs a BATs) schvalovaných na úrovni EU, což činí národní proceduru fakticky nadbytečnou.

V souvislosti s revizí směrnice se hovoří o dalším posílení významu BREFs a doplnění normy o obdobu obchodování s emisními povolenkami, jež by nezahrnovaly jen emise CO₂, ale i emise dalších skleníkových a/nebo škodlivých polutantů.

Proti těmto tendencím se postavily především organizace BusinessEurope a Orgalime, jež upozornily, že stávající směrnice IPPC byla a je založena na kompromisu, jenž předpokládá (alespoň v rámci možnosti) flexibilní mechanismus jejího naplňování, včetně nezávnosti BREFs a vyloučení jiných emisí než CO₂ z jejího rámce.

Revidovaný návrh směrnice by měla Komise zveřejnit 17. prosince.

Příprava na konferenci OSN

Pokud jde o aktivity EU „navenek“, soustředily se spíše na politické kroky vedoucí k vytvoření koalice pro vyjednávání na úrovni OSN, jež v první polovině prosince pořádá na ostrově Bali 13. konferenci stran Rámcové úmluvy o klimatické změně. Právě v této souvislosti zástupci (některých států) EU, USA, Kanady a dalších zemí 29. října uzavřeli politickou dohodu o vytvoření Mezinárodního akčního partnerství pro uhlík (International Carbon Action Partnership; ICAP).

ICAP má působit jako otevřené fórum pro výměnu zkušeností týkajících se obchodu s emisními povolenkami, resp. stanovování limitů produkce CO₂. Do stejné kategorie aktivit spadá i setkání Poradního výboru Komise pro energetiku a klimatickou změnu vzniknuvšího coby ad hoc těleso v březnu 2007 nebo jednání ministrů životního prostředí zemí

EU o „mandátu pro Bali“ 30. října, již se shodli na prosazování minimálně 20% snížení produkce CO₂ do roku 2020 (oproti roku 1990), lépe však 30% za předpokladu, že se k EU připojí i další průmyslové státy. Součástí tohoto přístupu by mělo být mj. i meritorní a teritoriální rozšíření stávajícího systému obchodování s emisními povolenkami a podpora financování relevantních aktivit (také) ze soukromých zdrojů.

Shrnutí

Uvedený výčet aktivit lze navzdory jejich „pestrosti“ shrnout do několika obecnějších postřehů. Nejdůležitějším je fakt, že samotná otázka změn globálního klimatu již v EU není předmětem

diskuse; naopak dochází k situaci, kdy je považována za danou a na jejím základě vznikají konkrétní legislativní iniciativy.

Jejich projednávání však není neproblematické – protože neproblematická není ani otázka globálního oteplování, resp. ochrany životního prostředí formou netržních nástrojů obecně. To pak vede k zahlcování legislativních kapacit EU a nejsou řešeny problémy, jež lze často hodnotit jako mnohem palčivější.

Nepominutelným aspektem veškerých debat o ochraně životního prostředí, resp. o změně klimatu, nicméně zůstává tendence EU hrát v dané oblasti celosvětově „vedoucí úlohu“ a prosazovat vlastní řešení i při negociacích v rámci mezinárodních organizací.

III. PŘEHLED KLÍČOVÝCH HLASOVÁNÍ EP A HLASOVÁNÍ SKUPINY ODS V EP¹

Plenární zasedání ve dnech 22. – 25. října 2007

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Reulova zpráva týkající se konvenčních zdrojích energie a technologiích výroby energie (A6-0348/2007) – závěrečná rezoluce ke zprávě	24. října 2007	509	8	153	0	30	1	
Zpráva Wagenknechtové týkající se příspěvku daňové politiky k Lisabonské strategii (A6-0391/2007) – závěrečná rezoluce ke zprávě	24. října 2007	323	0	214	9	120	0	
Florenzyho zpráva týkající se Zelené knihy „K Evropě bez tabákového kouře: možnosti politiky na úrovni EU“ (A6-0336/2007) – závěrečná rezoluce ke zprávě	24. října 2007	561	0	63	9	36	0	
Zpráva Virrankoskioho týkající se návrhu souhrnného rozpočtu Evropské unie na rozpočtový rok 2008 (A6-0397/2007) – závěrečná rezoluce ke zprávě	25. října 2007	487	0	73	0	15	7	2 posl. ODS nepřítomni

Plenární zasedání ve dnech 12. – 15. listopadu 2007

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Zpráva Kudrycké týkající se krátkodobých víz mezi ES a Ukrajinou (A6-0363/2007) – závěrečná rezoluce ke zprávě	13. listopadu 2007	539	5	36	0	12	0	4 posl. ODS nepřítomni
Weberova zpráva týkající se Interoperability interaktivních digitálních televizních služeb (A6-0390/2007) – závěrečná rezoluce ke zprávě	13. listopadu 2007	593	7	40	0	18	1	1 posl. ODS nepřítomen
Zpráva Gutiérrez-Cortinesové týkající se definice rámce ochrany půdy (A6-0410/2007) – závěrečná rezoluce ke zprávě	14. listopadu 2007	496	0	161	7	22	0	2 posl. ODS nepřítomni
Bradbournova zpráva týkající se předcházení praní peněz a financování terorismu (A6-0225/2007) – závěrečná rezoluce ke zprávě	14. listopadu 2007	621	6	5	0	20	0	3 posl. ODS nepřítomni
Coelho zpráva týkající se Uplatňování schengenského acquis na Českou republiku, Estonsko, Lotyšsko, Litvu, Maďarsko, Maltu, Polsko, Slovinsko a Slovensko (A6-0441/2007) – závěrečná rezoluce ke zprávě	15. listopadu 2007	468	6	21	0	34	0	3 posl. ODS nepřítomni
Zpráva Lynneové týkající se hodnocení sociální reality (A6-0400/2007) – závěrečná rezoluce ke zprávě	15. listopadu 2007	345	0	14	1	2	0	8 posl. ODS nepřítomni

¹ Přehled obsahuje pouze ta hlasování, při nichž poslanci hlasovali na vyžádání po jménech.

IV. SLOVNÍČEK

Agenda 2000

Všeobecný dokument z roku 1997 o rozšíření EU, reformě společných politik a o budoucím finančním rámci Unie po 31. prosinci 1999. Součástí Agendy 2000 byly posudky Komise na země, které se v té době ucházely o členství v EU.

Blokační menšina

Pojem související s hlasováním v Radě. Tzv. Ioanninský kompromis z roku 1994 blokační menšinu vymezuje v rozmezí 25–30% hlasů v Radě. V současné EU-27 je stanovena na 91 hlasů, které jsou zapotřebí, aby členské státy v Radě nepodpořily projednávaný návrh.

Cross-compliance

Také „křížová shoda“. Vyžaduje, aby zemědělci dodržovali při hospodaření předepsané legislativní požadavky týkající se ochrany životního prostředí, zdraví zvířat apod. Uplatňuje se u zemědělců, kteří jsou příjemci tzv. přímých plateb. Pokud podmínky nedodrží, mohou jim být tyto platby sníženy nebo zrušeny.

Dohodovací řízení

Také smířčí řízení. Fáze spolurozhodovací procedury, kterou Rada a EP zahajují v případě, že při projednávání návrhu legislativy nedospěly ke vzájemné shodě. Dohodovacího řízení se účastní zástupci obou institucí. Jejich případný kompromis musí odsouhlasit Rada i EP.

Druhý pilíř

Agenda společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy. Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

Finanční perspektiva

Víceletý finanční rámec EU, který je přijímán ve formě meziinstitucionální dohody mezi Komisí, Evropským parlamentem a Radou. Finanční perspektiva stanovuje rozpočtové priority EU na střednědobé období a nastavuje každoroční výdajové stropy pro každou z nich.

Hlasování kvalifikovanou většinou (QMV)

Způsob hlasování v Radě, při němž jsou jednotlivým členským státům přiděleny hlasy podle jejich „váhy“. Při hlasování QMV se zpravidla naplňuje tzv. trojí většina – většina členských států, jež musejí reprezentovat alespoň 62% celkové populace EU a musejí disponovat alespoň 255 hlasy z celkových 345.

Klauzule passarelle

Také překlenovací klauzule. Princip obsažený mj. v tzv. evropské ústavě. Na jeho základě může po jednomyslném schválení Rady (v některých případech také na základě hlasování EP) dojít k trvalému přesunutí hlasování v určité oblasti z režimu jednomyslnosti do kvalifikované většiny. Úprava hlasování v Radě tedy nevyžaduje revizi primárního práva.

Komitologie

Souborné označení pro výbory, jimiž si Rada udržuje kontrolu nad Komisí ve věci pravomocí, které na ni delegovala.

Komunitární preference

Jeden ze základních principů společné zemědělské politiky EU. Podle této zásady mají členské státy spotřebovat primárně zemědělskou produkci z EU.

Lucemburský kompromis

Politická dohoda z roku 1966, podle které Rada v případě, že jsou dotčeny velmi důležité zájmy členského státu, nerozhoduje kvalifikovanou většinou, ale jednomyslně.

Nařízení

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Nařízení jsou přímo účinná a přímo použitelná a po svém přijetí se stávají součástí práva členských států EU.

Primární právo

Také „ústavní“ právo ES/EU. Je reprezentováno především zakládajícími smlouvami, přičemž zahrnuje i všechny pozdější akty, které je mění: např. přístupové smlouvy, závazné protokoly ap.

První pilíř

Agenda jednotného trhu EU a aktivity (politiky), které na ni navazují. (Vše, co nespadá do druhého nebo třetího pilíře.) Komise má v prvním pilíři exkluzivní právo legislativní iniciativy, Rada rozhoduje kvalifikovanou většinou, EP spolurozhoduje.

Sekundární právo

Suma právních norem tvořená akty přijímanými orgány ES/EU na základě primárního práva. Typicky se jedná o nařízení, směrnice, rozhodnutí, stanoviska a doporučení.

Směrnice

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Směrnice jsou zpravidla závazné jen co do výsledku a vyžadují přijetí národního prováděcího předpisu.

Spolurozhodování

Nejpoužívanější legislativní procedura v EU. Při spolurozhodování se na přijímání norem podílí rovným dílem Rada i EP.

Subsidiarita

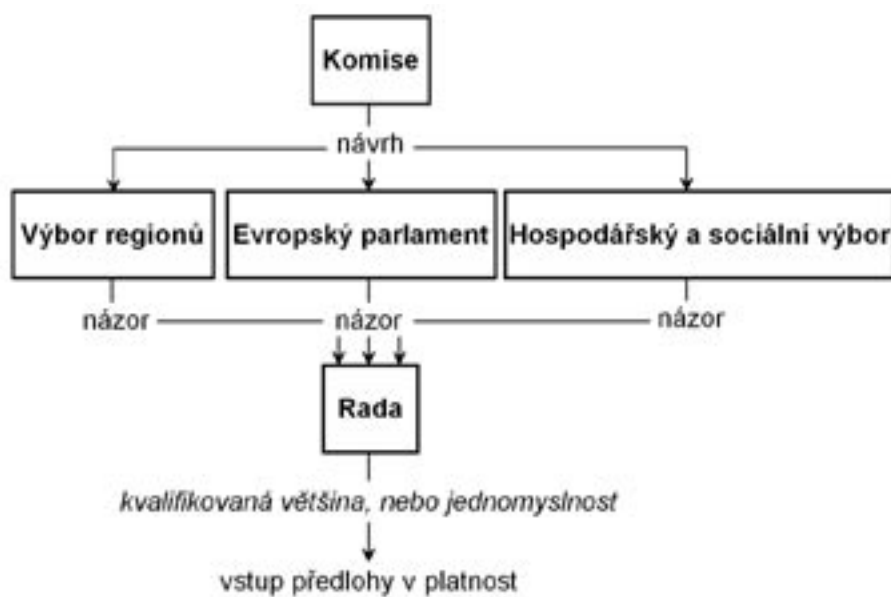
Jeden ze základních principů EU. Podle principu subsidiarity se mají nezbytná rozhodnutí a normy přijímat na té úrovni, která je pro to nejvhodnější.

Třetí pilíř

Agenda spolupráce v oblasti justice a vnitra. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy. Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

V. SCHÉMATA ROZHODOVACÍCH PROCEDUR

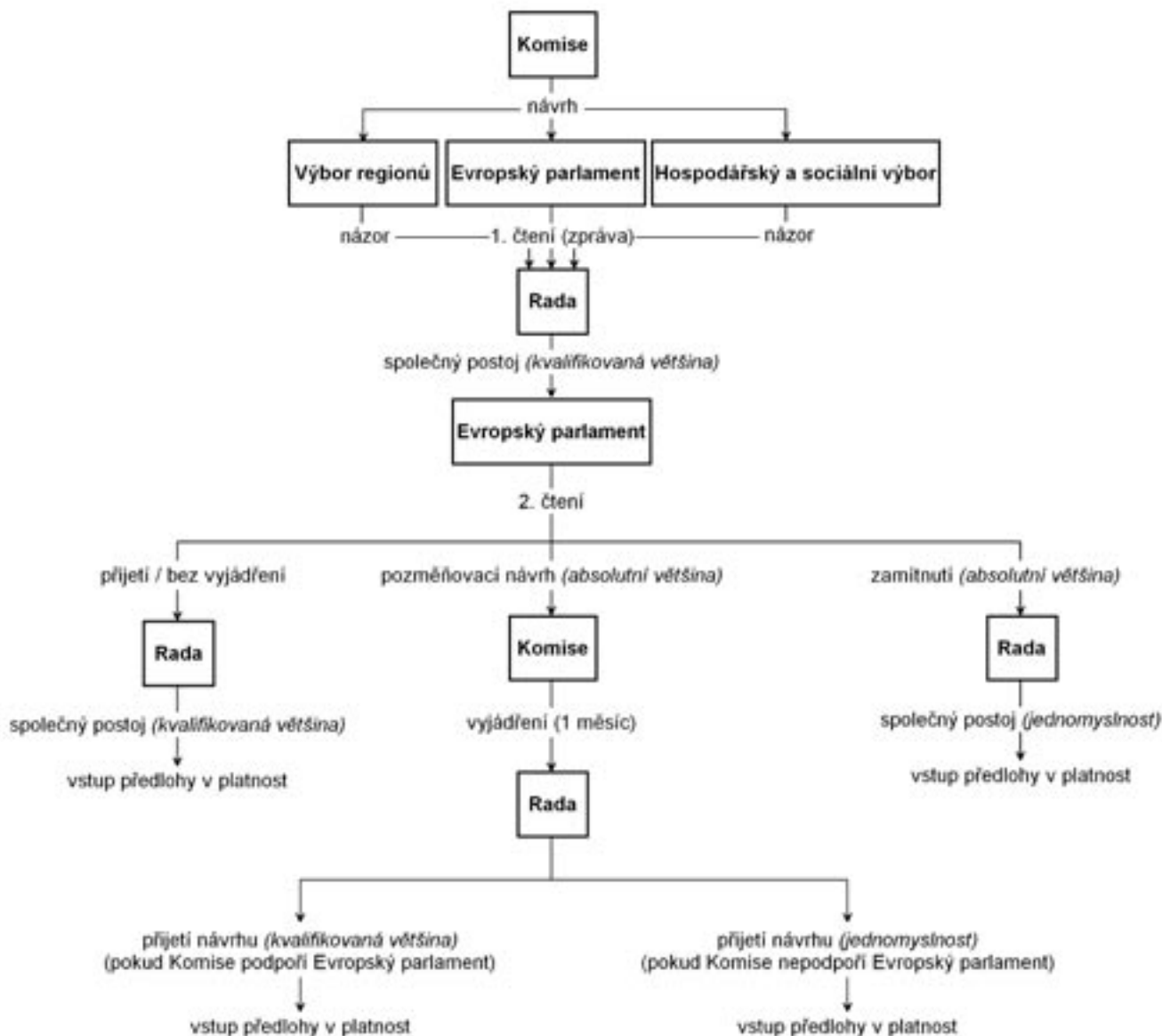
Schéma konzultační procedury

Poznámky

1. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
2. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky není stanovena.
3. Uvedené schéma je jen orientační.

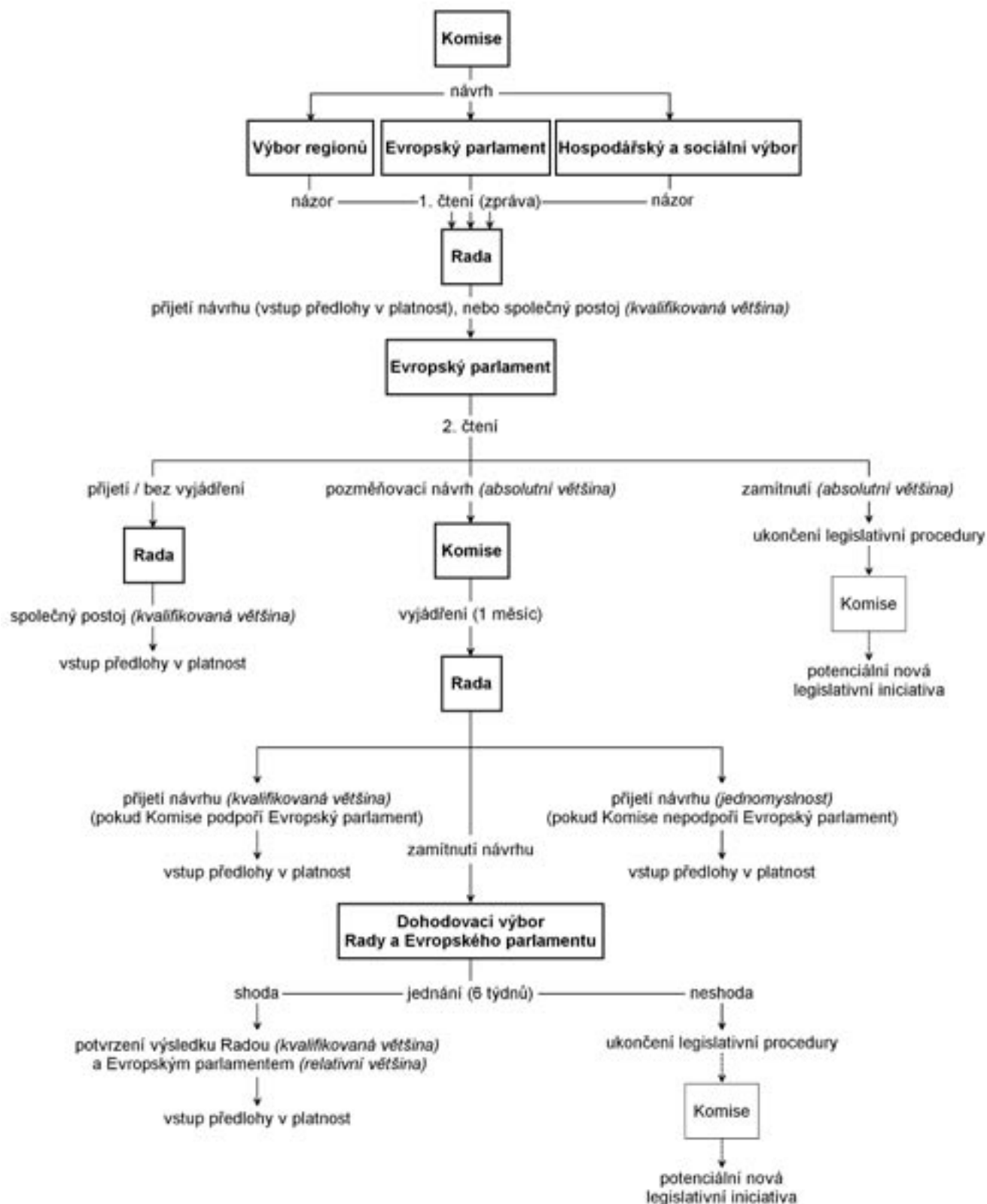
Schéma procedury spolupráce

Poznámky

1. V případě nesplnění požadovaných podmínek legislativního procesu (a v případě neexistence alternativního postupu) projednávání návrhu končí.
2. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
3. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky činí tři měsíce (není-li uvedeno jinak). Po dohodě Rady a Evropského parlamentu ji lze prodloužit o třetinu.
4. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.

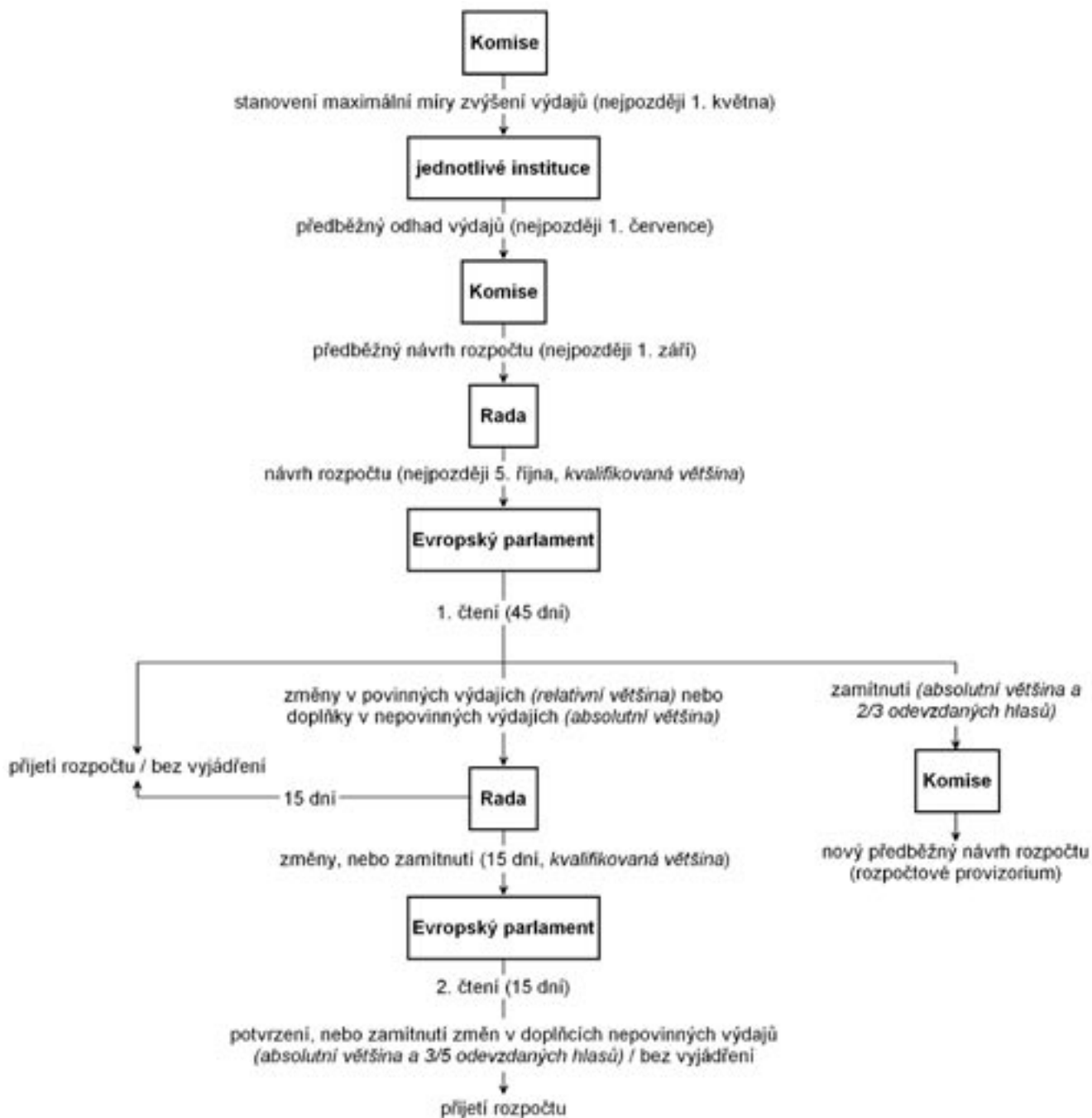
Schéma spolurozhodovací procedury

Poznámky

1. V případě nesplnění požadovaných podmínek legislativního procesu (a v případě neexistence alternativního postupu) projednávání návrhu končí.
2. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
3. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky činí tři měsíce (není-li uvedeno jinak). Po dohodě Rady a Evropského parlamentu ji lze prodloužit o třetinu.
4. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.

Schéma rozpočtové procedury

Poznámky

1. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.